NR. 3 ✲ MARȚI, 15 IUNIE 2010

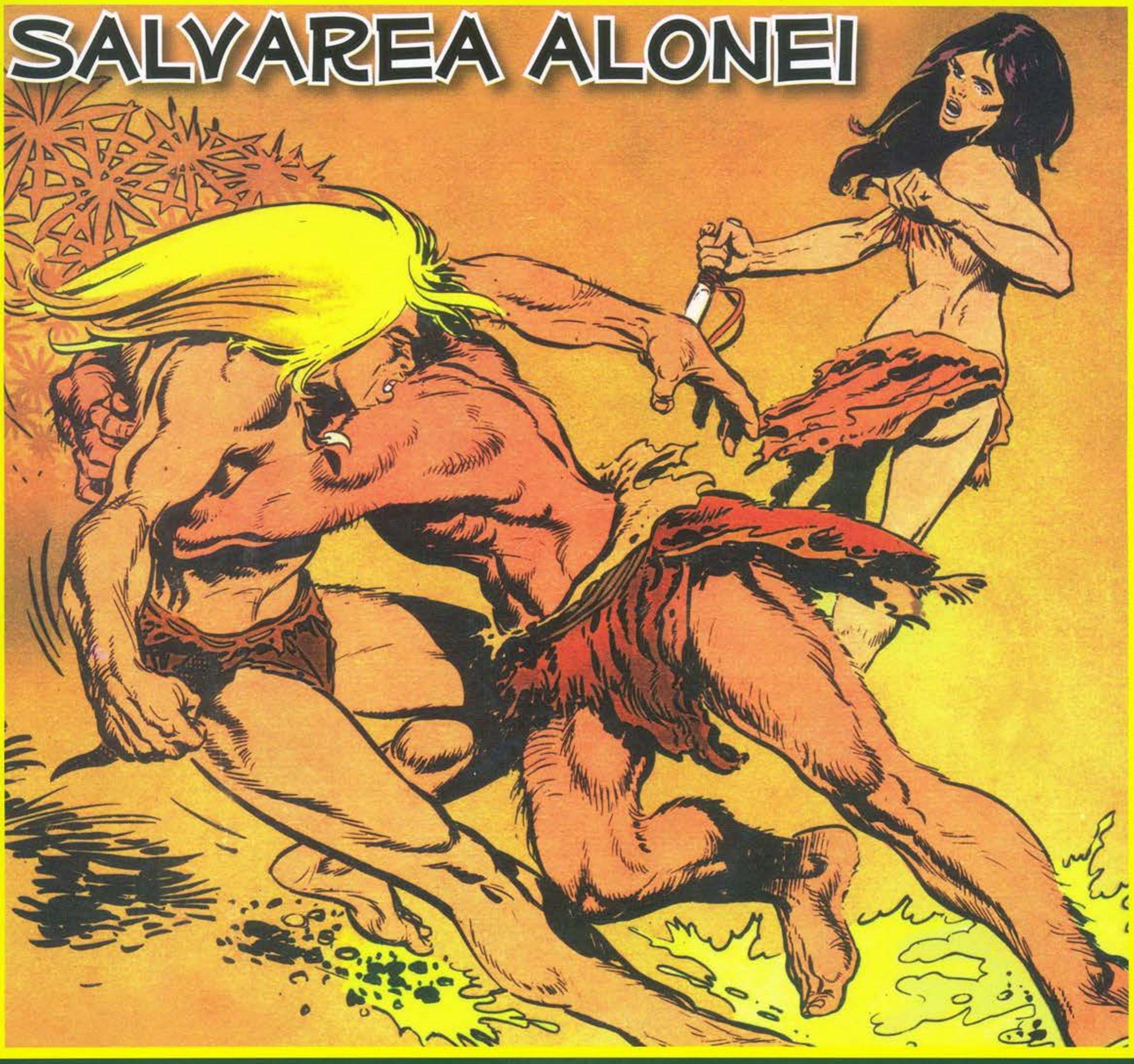

Web: http://www.virtual-project.eu/
Forum: http://virtual-project.org.es/

CUPRINS

ZEUL SOARE PAG. 4

SALVAREA ALONEI PAG. 19

UNEȘTE PUNCTELE ȘI DESCOPERĂ IMAGINEA PAG. 39

JOC

PICTURILE RUPESTRE: ARTĂ DIN TIMPURI STRĂVECHI PAG. 14

OMUL PREISTORIC PAG. 64

ANIMALUL MAGIC PAG. 44

DIN NUMĂRUL URMĂTOR PAG. 66

ZEUL SOARE
RAHAN
RAHAN FIUL VREMURILOR SĂLBATICE
RAHAN AR FI TREBUIT SĂ LANSEZE SĂGEATA MAI DEVREME!
TEXT: R. LECUREUX
DESENE: A. CHERET
FIUL LUI CRAÔ CĂ A URMĂRIT ZBORUL CARE...
REGRETĂ PREA MULT ZĂGANULUI
TRECEA ACUM PRIN FAȚA SOARELUI! EL SLOBOZI SĂGEATA... DAR... ORBIT DE DISCUL STRĂLUCITOR...
...RATĂ PASĂREA!...
BLESTEMAT CEL CARE ÎNDRĂZNEȘTE SĂ-L PROFANEZE PE ZEUL SOARE!

RGAAAH!...
RAHAN NU AVU TIMP SĂ OBSERVE O A DOUA SĂGEATĂ!... LOVITURA FUSESE TERIBILĂ!....
CÂND ÎŞI VENI ÎN FIRE ERA, ÎN MOD STRANIU, CRUCIFICAT... ÎN APROPIEREA FLUVIULUI, CÂŢIVA VÂNĂTORI ADUCEAU O JERTFĂ SOARELUI...
!?!
EI I-AU LĂSAT LUI RAHAN CUŢITUL... DAR DE CE I-AU ÎNNODAT PĂRUL?!
UN BĂRBAT, FĂRĂ ÎNDOIALĂ ŞEFUL TRIBULUI, SE APROPIE...
TU AI ÎNCERCAT SĂ-L UCIZI PE ZEUL SOARE,
„PĂR-DE-FOC"! AI MEI TE-AU VĂZUT LANSÂNDU-ŢI SĂGEATA!
HM... RAHAN NU ESTE ATÂT DE PROST ÎNCÂT SĂ TRAGĂ ASUPRA SOARELUI! O PASĂRE ERA ŢINTA SA!
MINTE. EL VOIA SĂ-L UCIDĂ PE ZEUL SOARE!
VÂNĂTORUL ALE CĂRUI SĂGEŢI ÎL ŢINTESC PE BINEFĂCĂTORUL ZEU SOARE NU MERITĂ DECÂT SĂ AJUNGĂ PE „TĂRÂMUL-UMBRELOR"!
LA MOARTE! LA MOARTE!

NU! VÂRFURILE SULIŢELOR NOASTRE AR FI PREA BLÂNDE PENTRU ACEST PROFANATOR! ÎL VOM LĂSA PE ZEUL SOARE SĂ SE RĂZBUNE EL ÎNSUŞI!
AUZI „PĂR-DE-FOC"? NOI TE VOM ABADONA ZEULUI SOARE PÂNĂ CÂND FLĂCĂRILE SALE ÎŢI VOR ARDE PIELEA ŞI ÎŢI VOR DEVORA OCHII!!
BĂRBAŢII MUTARĂ CADRUL DIN CRENGI ŞI RAHAN ÎNŢELESE... EI PUTEAU ÎN ACEST MOD, URMĂRIND POZIŢIA SOARELUI...
...SĂ-ŞI EXPUNĂ PRIZONIERUL LA INSUPORTABILA SA STRĂLUCIRE!...
IAR RAHAN NU VA PUTEA NICI MĂCAR SĂ-ŞI APERE OCHII CU PĂRUL SĂU!!
LUNGUL SUPLICIU ÎNCEPU... SOARELE ÎŞI URMA URCAREA LENTĂ INCENDIIND CERUL...
PENTRU A-ŞI APĂRA OCHII, RAHAN NU PUTEA DECÂT SĂ-I ÎNCHIDĂ...
...DAR ŞEFUL TRIBULUI, ÎMPUNGÂNDU-L CU LANCEA SA, ÎL SILEA SĂ-I REDESCHIDĂ!
HA! HA! CÂND OCHII TĂI VOR FI MORŢI, ÎŢI VOM DA DRUMUL!!

NU VEI MAI VEDEA NICIODATĂ VĂILE ÎNVERZIND! VEI TRĂI ÎNTR-O NOAPTE ETERNĂ! IATĂ CUM SE PLĂTEȘTE ÎNFRUNTAREA ZEULUI NOSTRU!
NU! RAHAN PREFERĂ SĂ AJUNGĂ PE „TĂRÂMUL UMBRELOR"!!
GÂNDUL LA PIERDEREA VEDERII STÂRNEA FURIA LUI RAHAN... DAR ERA IMPOSIBIL SĂ SE ELIBEREZE DIN LEGĂTURI...
SCHINGIUTORII SĂI ÎL MUTAU, DIN CÂND ÎN CÂND... ÎL CULCARĂ CÂND SOARELE AJUNSE LA APUS...
SE POATE CA ȘEFUL SĂ FI GHICIT GÂNDURILE CELUI SUPUS LA CAZNE...
POATE CA OCHII TĂI VOR REZISTA LA ACEASTĂ PRIMĂ ÎNCERCARE, „PĂR-DE-FOC"!...
SUFERINȚELE LUI RAHAN NU ÎNCETARĂ DECÂT LA CĂDEREA NOPȚII!
DAR TREBUIE SĂ ȘTII CĂ VOM CONTINUA MÂINE ȘI ZILELE URMĂTOARE, DACĂ TREBUIE!
UNEORI, CÂND ȘEFUL SE ÎNDEPĂRTA, RAHAN PUTEA ÎNCHIDE OCHIII ... DAR CHIAR ȘI PRIN PLEOAPE STRĂLUCIREA PERSISTA!

CÂND ÎNCERCA SĂ-ŞI SCHIMBE POZIŢIA CAPULUI, DĂDEA MEREU PESTE INSUPORTABILA IMAGINE A FOCULUI...
RAHAN NU MAI VEDE APROAPE NIMIC!
EEA CE ZĂREA DEVENEA TOT MAI NECLAR: ŞEFUL... VÂNĂTORII... FLUVIUL...
TOTUL SE SCĂLDA, ÎN SPATELE UNUI VĂL FORMAT DE LACRIMILE SALE, ÎNTR-O LUMINĂ STRĂLUCITOARE ŞI IREALĂ.
ÎNCET, FOARTE ÎNCET, SOARELE SE PREGĂTI SĂ COBOARE... CADRUL FU DEPLASAT ÎNCĂ O DATĂ...
HAI! DESCHIDE OCHII...
FIUL LUI CRAÔ AVEA IMPRESIA CĂ NIŞTE SĂGEŢI DE FOC ÎI STRĂPUNGEAU OCHII... DUREREA ERA INSUPORTABILĂ...
RAHAN NU VA MAI DESCHIDE OCHII!!
ÎN CIUDA ÎMPUNSĂTURILOR VÂRFURILOR DE LANCE, EL ÎŞI ŢINU PLEOAPELE STRÂNSE.
OMORÂŢI-L PE RAHAN IMEDIAT!!
ACEASTĂ MOARTE AR FI PREA BLÂNDĂ, „PĂR-DE-FOC"!

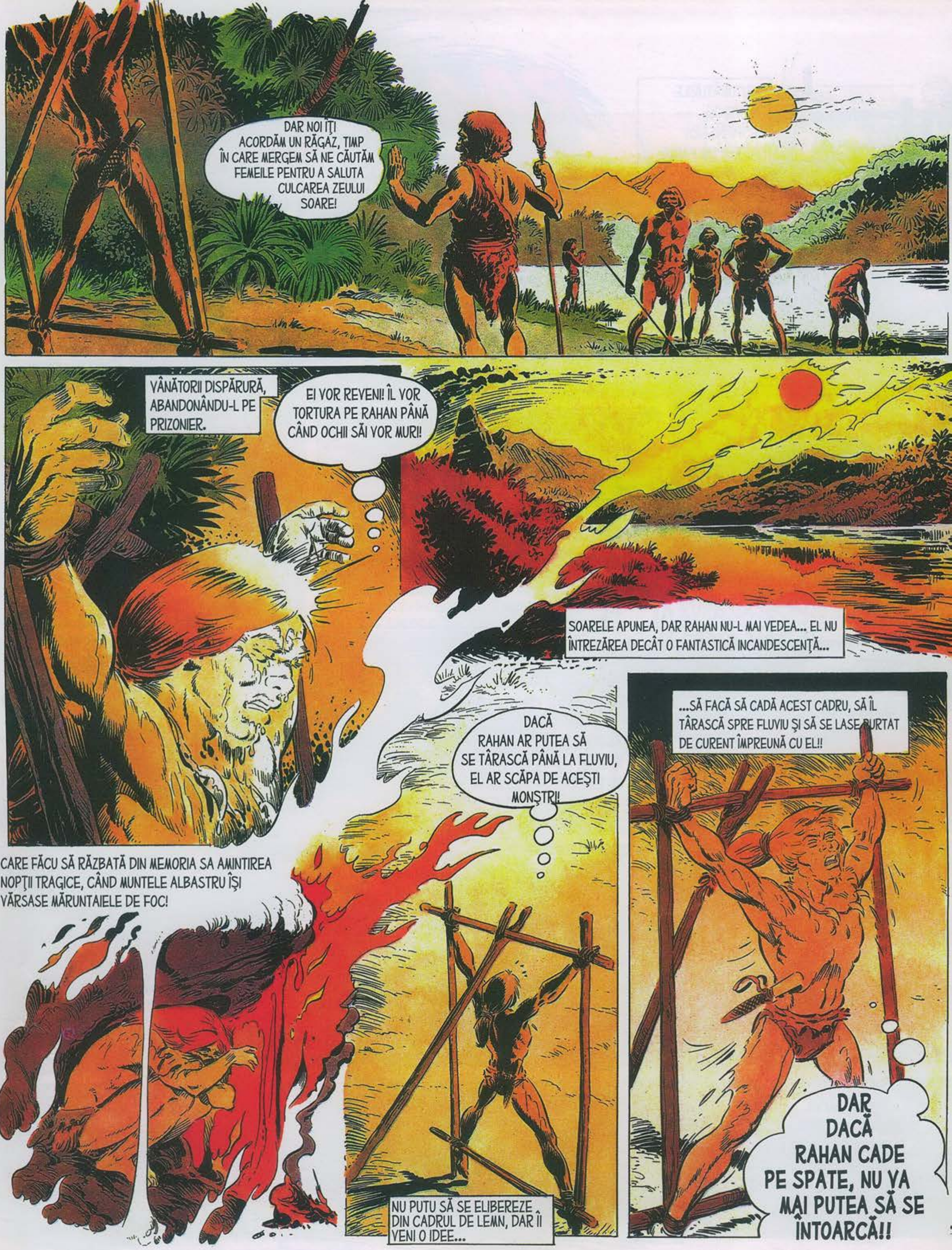
DAR NOI ÎŢI ACORDĂM UN RĂGAZ, TIMP ÎN CARE MERGEM SĂ NE CĂUTĂM FEMEILE PENTRU A SALUTA CULCAREA ZEULUI SOARE!
VÂNĂTORII DISPĂRURĂ, ABANDONÂNDU-L PE PRIZONIER.
EI VOR REVENI! ÎL VOR TORTURA PE RAHAN PÂNĂ CÂND OCHII SĂI VOR MURI!
SOARELE APUNEA, DAR RAHAN NU-L MAI VEDEA... EL NU ÎNTREZĂREA DECÂT O FANTASTICĂ INCANDESCENŢĂ...
CARE FĂCU SĂ RĂZBATĂ DIN MEMORIA SA AMINTIREA NOPŢII TRAGICE, CÂND MUNTELE ALBASTRU ÎŞI VĂRSASE MĂRUNTAIELE DE FOC!
NU PUTU SĂ SE ELIBEREZE DIN CADRUL DE LEMN, DAR ÎI VENI O IDEE...
DACĂ RAHAN AR PUTEA SĂ SE TÂRASCĂ PÂNĂ LA FLUVIU, EL AR SCĂPA DE ACEŞTI MONŞTRI!
...SĂ FACĂ SĂ CADĂ ACEST CADRU, SĂ ÎL TÂRASCĂ SPRE FLUVIU ŞI SĂ SE LASE PURTAT DE CURENT ÎMPREUNĂ CU EL!!
DAR DACĂ RAHAN CADE PE SPATE, NU VA MAI PUTEA SĂ SE ÎNTOARCĂ!!

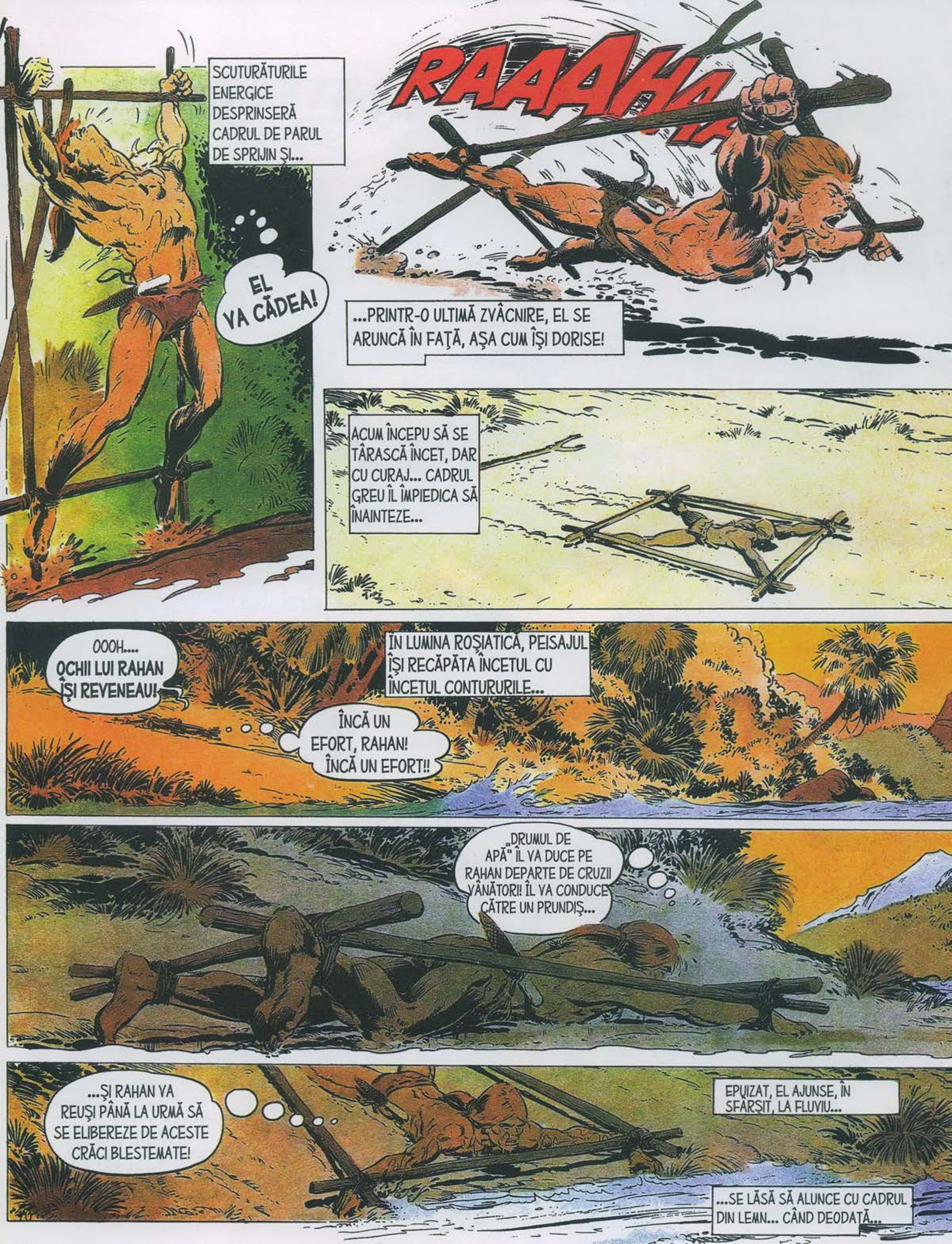
SCUTURĂTURILE ENERGICE DESPRINSERĂ CADRUL DE PARUL DE SPRIJIN ŞI...
RAAAHA
EL VA CĂDEA!
...PRINTR-O ULTIMĂ ZVÂCNIRE, EL SE ARUNCĂ ÎN FAŢĂ, AŞA CUM ÎŞI DORISE!
ACUM ÎNCEPU SĂ SE TÂRASCĂ ÎNCET, DAR CU CURAJ... CADRUL GREU ÎL ÎMPIEDICA SĂ ÎNAINTEZE...
OOOH.... OCHII LUI RAHAN ÎŞI REVENEAU!
ÎN LUMINA ROŞIATICĂ, PEISAJUL ÎŞI RECĂPĂTA ÎNCETUL CU ÎNCETUL CONTURURILE...
ÎNCĂ UN EFORT, RAHAN! ÎNCĂ UN EFORT!!
„DRUMUL DE APĂ" ÎL VA DUCE PE RAHAN DEPARTE DE CRUZII VÂNĂTORI! ÎL VA CONDUCE CĂTRE UN PRUNDIŞ...
...ŞI RAHAN VA REUŞI PÂNĂ LA URMĂ SĂ SE ELIBEREZE DE ACESTE CRĂCI BLESTEMATE!
EPUIZAT, EL AJUNSE, ÎN SFÂRŞIT, LA FLUVIU...
...SE LĂSĂ SĂ ALUNCE CU CADRUL DIN LEMN... CÂND DEODATĂ...

ADORATORII ZEULUI SOARE ÎȘI FĂCURĂ DIN NOU APARIȚIA!
PROFANATORUL NE SCAPĂ! OMORÂȚI-L!! OMORÂȚI-L!
DUS DE CURENTUL RAPID, FIUL LUI CRAÔ ERA O ȚINTĂ DIFICILĂ...
NU VĂ IROSIȚI SULIȚELE! ÎL VOM PRINDE LA „DINȚII NEGRI"!
ÎN TIMP CE VÂNĂTORII, PĂRĂSINDU-ȘI FEMEILE, ALERGAU PE MALUL FLUVIULUI, UN ALT PERICOL ÎL PÂNDEA PE RAHAN!...
DUS DE CURENT CU O VITEZĂ NEBUNĂ, NEPUTINCIOS, EL VĂZU CUM SE APROPIE OBSTACOLUL!
RAHAN ÎȘI VA RUPE OASELE DE ACEASTĂ STÂNCĂ! NU! NUUU!
VRRAAC!
RAAAHAA!
RAHAN ESTE SALVAT!
NU NUMAI CĂ ACEL CADRU DE LEMN A AMORTIZAT ȘOCUL, DAR S-A ȘI SFĂRÂMAT!
8

RAHAN PUTEA ACUM SĂ-ŞI APUCE CUŢITUL ŞI SĂ-ŞI TAIE LEGĂTURILE CARE-L ŢINEAU ÎNCĂ PRINS DE RESTURILE DE CADRU...
PROFANATORUL S-A ELIBERAT! ZEUL SOARE NU NE VA IERTA NICIODATĂ DACĂ ÎL VOM LĂSA SĂ SCAPE DE PE TERITORIUL NOSTRU!
SOARELE STRĂLUCEA INSUPORTABIL PENTRU OCHII SĂI CARE ÎNCĂ ÎL MAI DUREAU.
RAHAN NU VA AVEA TIMP SĂ SE REFUGIEZE ÎN PĂDURE!
RĂMAS DESCOPERIT PE ACEASTĂ COLINĂ, EL VA CĂDEA REPEDE SUB LĂNCILE CARE DEJA ŞUIERAU...
LA MOARTE! LA MOARTE!!
EI SE APROPIAU... RAHAN ESTE PIERDUT! NU... NU ÎNCĂ...
EL ÎŞI AMINTI DEODATĂ CUM...
...ORBIT DE SOARE, NU NIMERISE ZĂGANUL!
TU L-AI FĂCUT PE RAHAN SĂ SUFERE, SOARE! ACUM ÎL VEI AJUTA!

SFÂRȘITUL **EPISODULUI**

PICTURILE RUPESTRE

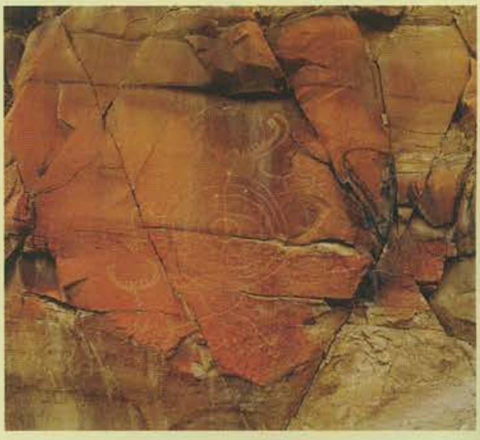

ARTĂ DIN TIMPURI STRĂVECHI

Timp de mii de ani, omul a trăit din vânătoare și din cules. Această perioadă (Paleoliticul) a fost mult mai lungă decât următoarea (Neoliticul), în cursul căreia a început să practice agricultura, creșterea animalelor și să se organizeze în societăți tribale.

Pentru studiul perioadei paleolitice, specialiștii dispun de două surse: pe de-o parte, mărturia popoarelor primitive care trăiesc și astăzi din vânătoare și culesul fructelor (de exemplu, aborigenii din Australia), pe de altă parte, vestigiile acestei ere îndepărtate ajunse până la noi. Printre aceste rămășițe prețioase putem menționa: unelte, urme de habitate, obiecte de artă casnice (accesorii de tot felul, bijuterii, ornamente), precum și opere de artă parietale (picturi, gravuri, sculpturi), descoperite pe pereții,

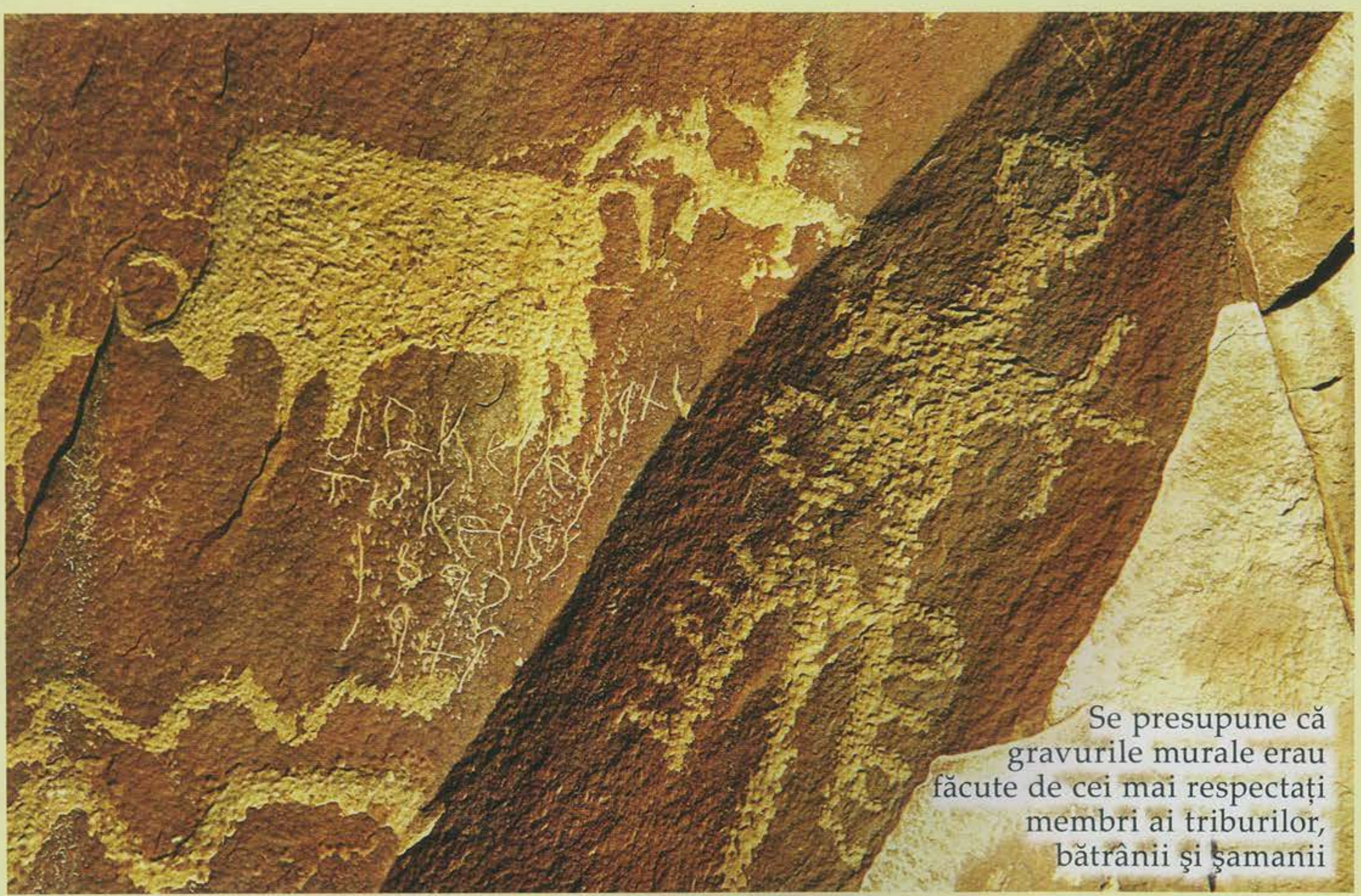

Se presupune că gravurile murale erau făcute de cei mai respectați membri ai triburilor, bătrânii și şamanii

tavanul și uneori solul grotelor și adăposturilor de sub stânci.

Grație cercetărilor specialiștilor în preistorie, știm că, în urmă cu 30.000 de ani, vânătorii de mamuți atinseseră deja un nivel ridicat de îndemânare artistică. Într-adevăr, din această epocă îndepărtată — numită Paleoliticul superior — datează primele mărturii ale creației artistice.

Nu-i deloc ușor să determini cu exactitate vârsta acestor opere. O metodă de laborator, destul de complexă, bazată pe principiul dezintegrării radioactive a Carbonului 14, permite datarea unui obiect, din care se prelevează în acest scop un fragment: harpon din os, armă din silex cioplită pe ambele fețe... Dar cum să știm în ce epocă a pictat sau a gravat un artist pe peretele unei grote? Dacă avem norocul să descoperim în grotă un obiect pictat sau gravat în același stil ca acelea de pe pereți, ambele opere pot fi atribuite aceleiași perioade. O altă datare destul de precisă se poate face în cazul grotelor a căror intrare a fost obturată de o surpare de stânci

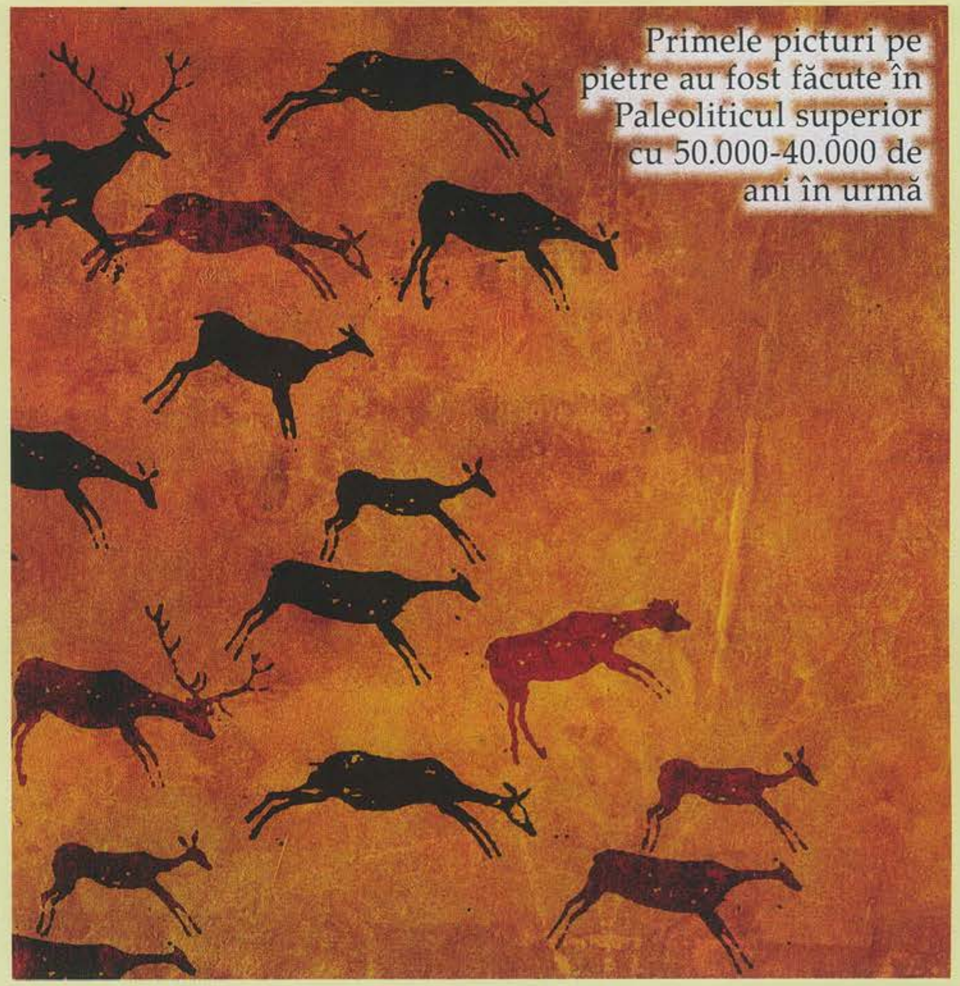

Primele picturi pe pietre au fost făcute în Paleoliticul superior cu 50.000-40.000 de ani în urmă

Picturile rupestre ilustrează scene din viața de zi cu zi a triburilor primitive, precum și diverse ritualuri religioase

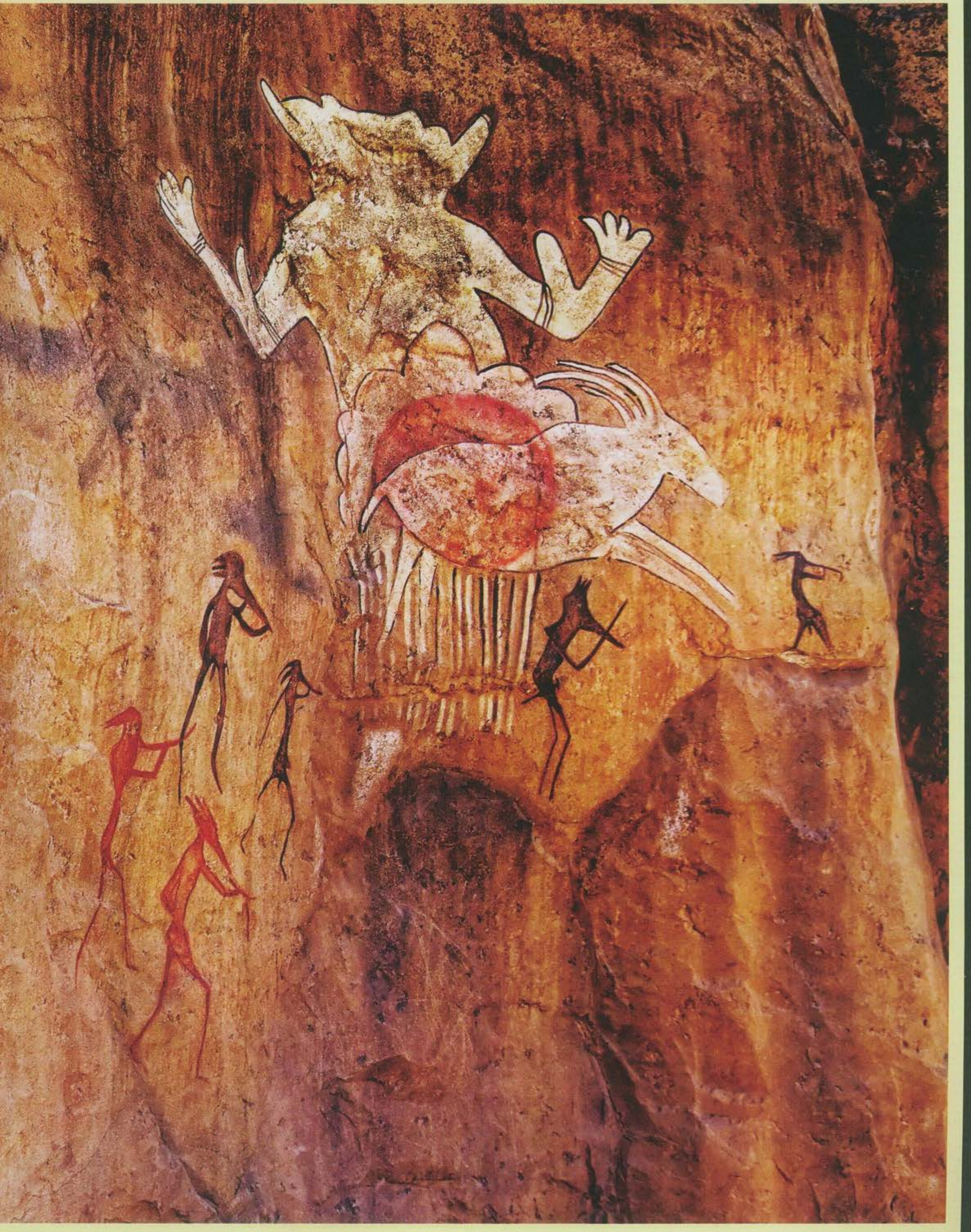

încă din Paleolitic. Se datează rocile care astupă deschizătura, știindu-se că gravurile și picturile din interior sunt obligatoriu mai vechi.

De cele mai multe ori, pentru a data o operă, specialiștii stabilesc comparații cu opere similare cărora li se cunoaște vârsta: în afara tehnicii folosite de artist și stilului său, specialiștii în preistorie țin cont de uneltele folosite, de subiectul operei, de prezentarea ei, de compoziție, și astfel reușesc să stabilească o cronologie aproximativă a artei paleolitice (ceea ce, de altfel, nu e deloc simplu, picturile primitive tehnic nefiind în mod obligatoriu și cele mai vechi).

O artă animalieră

Cea mai mare parte a picturilor și gravurilor rupestre din Paleolitic au fost descoperite în Franța și Spania. Amintim, printre altele, în Dordogne: peșterile de la Font-de-Gaume, Lascaux, Combarelles; în Pirineii Francezi: grotele de la Niaux, Portel, Gargas. Iar în Spania, celebra grotă de la Altamira, din Munții Cantabrici.

De cele mai multe ori, operele rupestre se găsesc în locuri accesibile, la o înălțime de 1,5-2 metri. Ele sunt aplicate pe pereți verticali sau pe tavan, pe suprafețe aproape plate. Totuși, unele se află în puncte greu accesibile: intrânduri, pereți foarte înalți... Altele sunt plasate atât de jos, încât e greu să le observi. În sfârșit, lângă adăposturile de sub stânci, operele se află deseori în aer liber, gravate pe blocuri mari de calcar.

Arta parietală este o artă animalieră. Strămoșii noștri pictau și gravau marile erbivore din epoca lor: bizonul, bourul, calul, cerbul-gigant, renul, rinocerul lânos și mamutul. Multe dintre ele au dispărut. Oamenii își reprezentau dușmanii — leul de cavernă, ursul brun —, însă foarte rar pești și păsări. În opere sunt prezente și ființele omenești, precum și un anumit număr de figurări misterioase numite „semne". Animalele, oamenii, semnele apar fie izolate, fie grupate. Artistul nu este preocupat de adevărul științific și combină pe același perete scene unde stau alături specii care trăiesc separat în natură. Astfel, un mamut, un bizon, un cal și un bour pasc liniștiți împreună. În unele grote predomină o anumită specie de animale.

Cele mai multe picturi rupestre au fost descoperite în Europa și pe continentul african

Continuarea în pag. 40

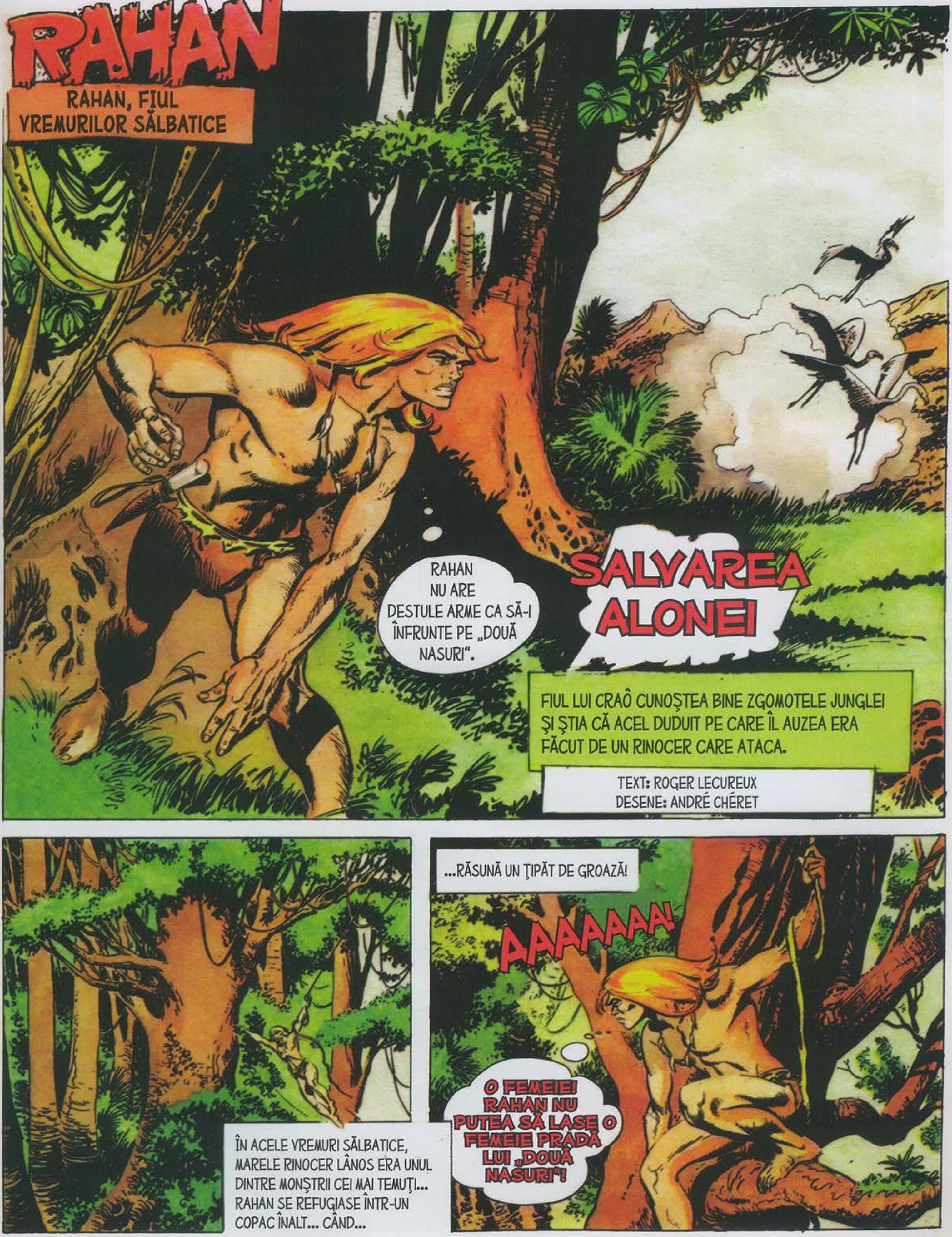
RAHAN
RAHAN, FIUL VREMURILOR SĂLBATICE
SALVAREA ALONEI
RAHAN NU ARE DESTULE ARME CA SĂ-I ÎNFRUNTE PE „DOUĂ NASURI".
FIUL LUI CRAÔ CUNOŞTEA BINE ZGOMOTELE JUNGLEI ŞI ŞTIA CĂ ACEL DUDUIT PE CARE ÎL AUZEA ERA FĂCUT DE UN RINOCER CARE ATACA.
TEXT: ROGER LECUREUX
DESENE: ANDRÉ CHÉRET
ÎN ACELE VREMURI SĂLBATICE, MARELE RINOCER LÂNOS ERA UNUL DINTRE MONŞTRII CEI MAI TEMUŢI... RAHAN SE REFUGIASE ÎNTR-UN COPAC ÎNALT... CÂND...
...RĂSUNĂ UN ŢIPĂT DE GROAZĂ!
AAAAAAA!
O FEMEIE! RAHAN NU PUTEA SĂ LASE O FEMEIE PRADĂ LUI „DOUĂ NASURI"!

SĂRIND DIN CREANGĂ ÎN CREANGĂ, AJUNSE DEASUPRA LUMINIȘULUI IMENS. RINOCERUL ATACA UN VÂNĂTOR.
FEMEIA ZĂCEA ÎN IARBA ÎNALTĂ.
GHLONG!
DEȘI SOLID ȘI BINE ÎNFIPT PE PICIOARE, BĂRBATUL SE TREZI ARUNCAT LA PĂMÂNT DE IZBITURA VIOLENTĂ.
„DOUĂ NASURI" ÎȘI CONTINUĂ GREOI CURSA, APOI SE ÎNTOARSE, CĂUTÂND VICTIMELE CU OCHII LUI MICI ȘI SĂLBATICI.
RAAAHAA!
DÂND DRUMUL LIANEI, FIUL LUI CRAÔ CĂZU ÎN SPINAREA PĂROASĂ A MONSTRULUI. ȘI ÎL LOVI CU CUȚITUL MARE DIN FILDEȘ!

...DAR LAMA CUŢITULUI, ALUNECÂND PE LÂNA GROASĂ, ÎL ÎNTĂRÂTĂ ŞI MAI MULT PE RINOCER, CARE SE NĂPUSTI SPRE VÂNĂTORUL DOBORÂT.
AGĂŢAT DE CORNUL RINOCERULUI, RAHAN ÎNCERCĂ SĂ SCHIMBE DIRECŢIA DE ATAC... REUŞI, DAR MONSTRUL ÎL ARUNCĂ ŞI PE EL LÂNGĂ VÂNĂTOR...
ÎNCĂ NU L-AI OMORÂT PE RAHAN, „DOUĂ NASURI"!
FIUL LUI CRAÔ APUCĂ ŢEPUŞA LUNGĂ ŞI SOLIDĂ A VÂNĂTORULUI.
...SĂRI PE UN TRUNCHI DE COPAC, ÎNFRUNTÂNDU-L DIN NOU PE RINOCER.
DE CE NU ATACI „DOUĂ NASURI"? ŢI-E TEAMĂ DE RAHAN?
CÂND RINOCERUL SE REPEZI ASUPRA LUI, RAHAN ÎNFIPSESE ŢEPUŞA ÎNTRE RĂDĂCINI... ŞI O ŢINEA BINE, GATA SĂ SE ARUNCE ÎNTR-O PARTE...
VEI MURI, „DOUĂ NASURI"!

ÎNŢEPENITĂ ÎN TRUNCHIUL DE COPAC, ŢEPUŞA NU SE RUPSE. VÂRFUL EI CĂLIT ÎN FOC PĂTRUNSE ÎN PIEPTUL LÂNOS.
RAAAHAA!
VENINDU-ŞI ÎN SIMŢIRI, VÂNĂTORUL ZĂRI MONSTRUL CULCAT PE O PARTE.
I-AI SALVAT PE AROK ŞI ALONA! CINE EŞTI?
SUNT RAHAN, FIUL LUI CRAÔ.
RAHAN SE TEME DE „DOUĂ NASURI"! DAR CÂND A AUZIT ŢIPĂTUL FEMEII TALE... I-A FOST RUŞINE SĂ FUGĂ!
MAI BINE ÎL LĂSAI SĂ NE OMOARE!
OOOOH!
FEMEIA SE RIDICĂ CU GREU ŞI RAHAN OBSERVĂ...
...CĂ AVEA GLEZNELE LEGATE CU O LIANĂ!
AROK SE TEME SĂ NU-I SCAPE ALONA! MĂ ŢINE CA PE O SCLAVĂ!
ELIBEREAZĂ-MĂ, RAHAN!

RAHAN NE-A SALVAT VIAŢA..., DAR ASTA NU ÎNSEAMNĂ CĂ SE POATE AMESTECA ÎN TREBURILE CLANULUI NOSTRU!
VÂNĂTORUL VÂNJOS O SĂLTĂ BRUSC PE FEMEIE PE UMĂRUL LUI...
ELIBEREAZĂ-MĂ, RAHAN! ELIBEREAZĂ-MĂ!
...NU VREAU SĂ DEVIN FEMEIA LUI AROK!
NU-L IUBESC! NU-L IUBESC
ÎNCURCAT, FIUL LUI CRAÔ ÎI LĂSĂ SĂ PLECE.
ŞI VĂZU ACEA PERECHE CIUDATĂ DISPĂRÂND ÎN DESIŞ...
POATE CĂ RAHAN GREŞEŞTE VRÂND SĂ SE AMESTECE ÎN TOATE!?
ŞI TOTUŞI, DACĂ ALONA NU-L IUBEŞTE PE AROK, NIMIC N-O POATE OBLIGA SĂ DEVINĂ FEMEIA LUI! CRAÔ CEL ÎNŢELEPT SPUNEA ÎNTOTDEAUNA...

...CĂ, ÎNTR-UN TRIB FERICIT, „CELE CARE MERG ÎN PICIOARE" AU ACELEAŞI DREPTURI CA „CEI CARE MERG ÎN PICIOARE"!
RAHAN PORNI PE NEGÂNDITE PE URMELE VÂNĂTORULUI. NORII CU MARGINILE SÂNGERII DE DEASUPRA MUNŢILOR DIN ZARE ANUNŢAU CĂDEREA NOPŢII...
BU HU HUUU!
PRIMELE ŢIPETE ALE PĂSĂRILOR DE NOAPTE RĂSUNAU DEJA PRIN FRUNZIŞ...
AROK NU POATE MERGE TOATĂ NOAPTEA... SE VA OPRI SĂ SE ODIHNEASCĂ!
APROAPE IMEDIAT, ÎI ÎNTREZĂRI PRINTRE COPACI. EL DORMEA ADÂNC, ÎNTINS PE UN PAT DE MUŞCHI. EA, CU MÂINILE ŞI PICIOARELE LEGATE, GEMEA ÎNCETIŞOR.
NU ŞOVĂI, RAHAN! NU MAI ŞOVĂI! ASTA L-AR FI ÎNVESELIT PE CRAÔ CEL DREPT!

DUPĂ O CLIPĂ, UN FLUIERAT UŞOR DAR PRELUNG O ALERTĂ PE TÂNĂRA FEMEIE, CARE VĂZU O LIANĂ COBORÂND SPRE EA!
APOI, CINEVA ÎI ŞOPTI DE SUS.
RAHAN A VENIT SĂ TE SALVEZE, ALONA! PRINDE-TE DE LIANĂ ŞI NU VORBI!
ÎN TIMP CE CAPTIVA SE RIDICA ÎN TĂCERE SPRE FRUNZIŞ, TRASĂ DE RAHAN, AROK DORMEA LINIŞTIT.
FIUL LUI CRAÔ ZÂMBI ŞTRENGĂREŞTE. VICTORIA LUI FĂRĂ LUPTĂ ÎL ÎNCÂNTA. CUŢITUL DE FILDEŞ TĂIE LEGĂTURILE.
RAHAN ÎŞI RISCĂ VIAŢA AJUTÂND-O PE ALONA! **FURIA LUI AROK VA FI CUMPLITĂ!**
RAHAN ÎŞI TRĂGEA DEJA PROTEJATA DE-A LUNGUL CRENGILOR GROASE...

PUŢIN MAI TÂRZIU...
AROK E UN VÂNĂTOR CINSTIT, DAR INIMA MEA NU BATE PENTRU EL! DIN PĂCATE, CĂPETENIA CLANULUI M-A DAT LUI AROK!
...ÎNTR-O DIMINEAŢĂ, AM VRUT SĂ FUG DE AROK, SĂ FUG DE CLANUL MEU, SĂ PĂRĂSESC TERITORIUL. DAR AROK, CA UN VÂNĂTOR PRICEPUT, MI-A DAT REPEDE DE URMĂ.
ŞI M-A LEGAT SĂ MĂ READUCĂ ÎN SAT. PE DRUM NE-A ATACAT „DOUĂ NASURI"!
ALONA ERA ÎNGRIJORATĂ.
CE-AI SĂ FACI CU MINE, RAHAN? MĂ PĂRĂSEŞTI? MĂ ÎNAPOIEZI CLANULUI?
FIUL LUI CRAÔ ERA MAI ÎNCURCAT CA NICIODATĂ.
ĂĂĂ... ĂĂĂ...
RAHAN AVEA UN TRIB CÂNDVA... LA NOI, „CELE CARE MERG ÎN PICIOARE" AVEAU DREPTUL SĂ-ŞI ALEAGĂ BĂRBATUL
LA NOI E ALTFEL!

CĂPETENIA NE DĂ UNUIA DINTRE VÂNĂTORI, DUPĂ VREDNICIA LUI.
ŞI AROK TE MERITA?
DA! E UN VÂNĂTOR ABIL ŞI CURAJOS. DAR ALONA NU VREA SĂ DEVINĂ FEMEIA LUI, PENTRU CĂ-L IUBEŞTE PE TAROO!
DEODATĂ, RĂSUNĂ UN STRIGĂT DE FURIE. SE IVI AROK...
TE-AM GĂSIT, RAHAN! VREI SĂ MI-O FURI PE ALONA!
AROK NU SE TEME DE CUŢITUL TĂU! O SĂ-ŢI ARATE!
POC!
RAHAN N-ARE NEVOIE DE CUŢIT CA SĂ-L ÎNFRÂNGĂ PE AROK CEL ÎNGÂMFAT!
ARUNCATĂ CU DIBĂCIE, ARMA SE ÎNFIPSE ÎN TRUNCHIUL UNUI COPAC DIN APROPIERE.

ÎN CLIPA URMĂTOARE, CEI DOI BĂRBAŢI SE LUARĂ LA TRÂNTĂ, ROSTOGOLINDU-SE ÎN IARBĂ. ERAU LA FEL DE ÎNDÂRJIŢI.
AROK ERA MAI SOLID ŞI MAI PUTERNIC DECÂT FIUL LUI CRAÔ, DAR ACESTA ERA MAI SPRINTEN ŞI MAI SUPLU DECÂT ADVERSARUL LUI.
A FOST O LUPTĂ BĂRBĂTEASCĂ ŞI DREAPTĂ, ÎN CARE AU CONDUS PE RÂND.
AROK ŞI RAHAN SUNT LA FEL DE PUTERNICI! NICI UNUL NU VA ÎNVINGE.
GÂFÂIND, BĂRBAŢII RENUNŢARĂ LA LUPTĂ.
DACĂ MARG, CĂPETENIA NOASTRĂ, ŢI-O DĂ ŢIE, ALONA VA FI A TA!
ALONA NU VA FI NICI A LUI AROK, NICI A LUI RAHAN! MAI BINE MOARE ÎN JUNGLĂ
ŞI, ÎNDÂRJITĂ, ALONA DISPĂRU ÎN DESIŞ.

AROK A PIERDUT-O PE CEA CARE TREBUIA SĂ FIE FEMEIA LUI!
...ŞI RAHAN ŞI-A PIERDUT CUŢITUL!
ÎN ACEST TIMP, ÎN SPATELE COLINELOR...
AROK AR FI TREBUIT SĂ SE FI ÎNTORS DE MULT TIMP CU ALONA!
ŞTIU, TAROO. ŞI EU MĂ TEM DE O NENOROCIRE.
MARG ERA ÎNGRIJORAT.
N-AM CREZUT CĂ ALONA VA FUGI DIN CLAN. NU CREDEAM CĂ IUBIREA PENTRU TINE O VA FACE SĂ ÎNCALCE RÂNDUIALA
PLEACĂ ÎN CĂUTAREA EI, TAROO! DACĂ O ADUCI VIE, PROMIT CĂ VA RĂMÂNE A TA!
FIUL LUI CRAÔ ŞI AROK PORNIRĂ PE URMELE „FUGAREI".
PRIVEŞTE! ALONA E VICLEANĂ. A LUAT-O PE CALEA APEI, CA SĂ-I PIERDEM URMA!

TÂNĂRA FEMEIE O LUASE ÎN SUSUL SAU ÎN JOSUL RÂULUI?
E GREU DE ÎNOTAT CONTRA CURENTULUI! RAHAN CREDE CĂ A LUAT-O ÎN DIRECŢIA ASTA.
DACĂ RÂUL O UCIDE PE ALONA, DE VINĂ VA FI OBICEIUL PROST AL CLANULUI VOSTRU!
AROK VA FI ŞI EL VINOVAT
BĂRBAŢII SE PRIVEAU CU SINCERITATE.
CE VEI FACE DACĂ O GĂSIM?
ÎI VOI CERE SĂ SE ÎNTOARCĂ LA AI NOŞTRI. DAR VA FI LIBERĂ SĂ-ŞI ALEAGĂ SOARTA!
ÎMI PLAC VORBELE TALE! AI ÎNCREDERE, AROK, O VOM GĂSI!
ŞI SE LĂSARĂ ÎN VOIA CURENTULUI.
ICI ŞI COLO, PE RÂUL MOCIRLOS, RĂTĂCEAU HIPOPOTAMI ENORMI.
ALONA NU S-AR FI AVENTURAT PRINTRE „DINŢI LAŢI". CRED CĂ A COBORÂT MAI DEPARTE PE DRUMUL DE APĂ!

ALONA!.. A..LO...NA!..
DOAR MAIMUŢELE URLĂTOARE RĂSPUNDEAU CHEMĂRILOR LUI AROK.
SPER CĂ A SCĂPAT DE „UCIGAŞUL VĂZDUHULUI"
O PASĂRE CU ARIPI IMENSE SE ROTEA DEASUPRA RÂULUI. ŞI COBORÎ ÎN PICAJ SPRE CEI DOI.
LA FUND, AROK! LA FUND!
FIUL VREMURILOR SĂLBATICE ÎNFRUNTASE DEJA ASTFEL DE MONŞTRI ÎNARIPAŢI. DAR NU MAI VĂZUSE NICIODATĂ UNUL ATÂT DE MARE!
CIOCUL PERICULOS AL PTERODACTILULUI GIGANTIC STRĂPUNSE APA, APROAPE NIMERINDU-L PE RAHAN.
MONSTRUL LUĂ DISTANŢĂ ŞI ATACĂ DIN NOU.
„UCIGAŞUL VĂZDUHULUI" NU RENUNŢĂ LA PRADA LUI! NU SE VA LĂSA PÂNĂ NU NE VA OMORÎ!

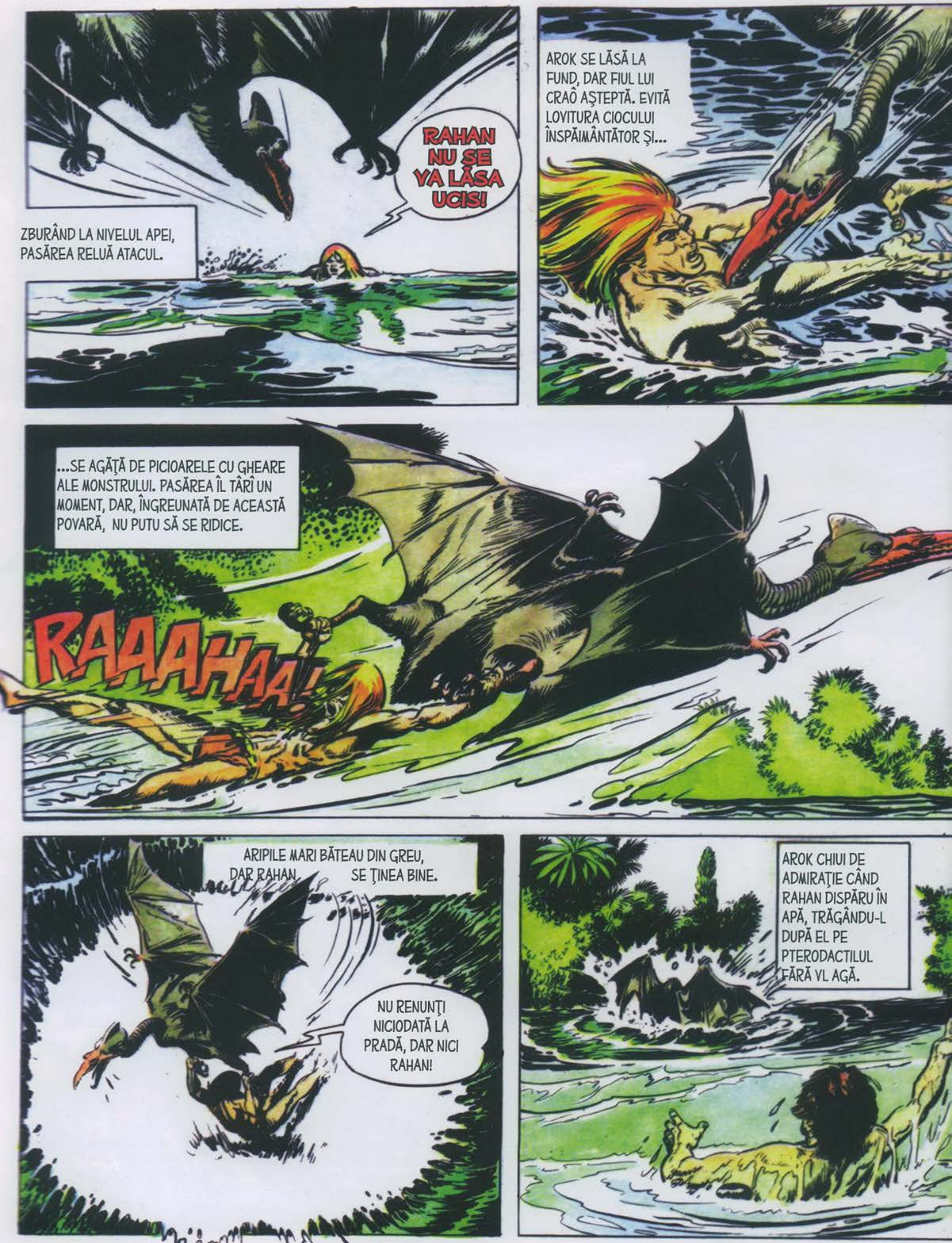
RAHAN NU SE VA LĂSA UCIS!
ZBURÂND LA NIVELUL APEI, PASĂREA RELUĂ ATACUL.
AROK SE LĂSĂ LA FUND, DAR FIUL LUI CRAÔ AŞTEPTĂ. EVITĂ LOVITURA CIOCULUI ÎNSPĂIMÂNTĂTOR ŞI...
...SE AGĂŢĂ DE PICIOARELE CU GHEARE ALE MONSTRULUI. PASĂREA ÎL TÂRÎ UN MOMENT, DAR, ÎNGREUNATĂ DE ACEASTĂ POVARĂ, NU PUTU SĂ SE RIDICE.
RAAAHAA!
ARIPILE MARI BĂTEAU DIN GREU, DAR RAHAN SE ŢINEA BINE.
NU RENUNŢI NICIODATĂ LA PRADĂ, DAR NICI RAHAN!
AROK CHIUI DE ADMIRAŢIE CÂND RAHAN DISPĂRU ÎN APĂ, TRĂGÂNDU-L DUPĂ EL PE PTERODACTILUL FĂRĂ YL AGĂ.

RAHAN SE STRĂDUI DIN RĂSPUTERI SĂ ÎNECE MONSTRUL ÎNARIPAT. ŞI, DIN ACEASTĂ LUPTĂ ACVATICĂ ÎNTRE OM ŞI PASĂREA ENORMĂ, OMUL IEŞI ÎNVINGĂTOR!
RAAAHAA!!!
RAHAN E CEL MAI ÎNDRĂZNEŢ VÂNĂTOR ÎNTÂLNIT DE AROK!
LUPTA AR FI DURAT MAI PUŢIN DACĂ RAHAN AR FI AVUT CUŢITUL.
RAHAN VA AVEA DIN NOU CUŢITUL LUI. PRIVEŞTE!
ALONA!
DA... CU TAROO!
ÎN DEPĂRTARE, PE O RIDICĂTURĂ STÂNCOASĂ CARE DOMINA RÂUL, SE DESLUŞEAU DOUĂ SILUETE.
PAR IZOLAŢI PE STÂNCĂ!?

AŞEZAT ÎN FAŢA FEMEII, TAROO PĂREA CĂ O APĂRĂ DE UN PERICOL INVIZIBIL.
TAROO E UN VÂNĂTOR TÂNĂR. ÎNCĂ N-ARE EXPERIENŢĂ.
AR TREBUI SĂ-L AJUTĂM, NU, AROK?
AROK SCHIŢĂ UN ZÂMBET AMAR ÎN TIMP CE ÎNOTA SPRE MAL. RAHAN ÎNŢELESE CĂ BĂRBATUL ÎŞI STĂPÂNISE GELOZIA.
DUPĂ UN MOMENT, SĂRIND ÎN DESIŞ, AUZIRĂ MÂRÂITUL FIARELOR.
ALONA ŞI TAROO SUNT ATACAŢI DE „BAGHAE".*
* PANTERE.
AUZUL NU-L ÎNŞELASE PE FIUL LUI CRAÔ.
LUPTA VA FI CRÂNCENĂ! AROK NU SE TEME?
AROK NU SE TEME NICIODATĂ!
TREI PANTERE NEGRE DĂDEAU TÂRCOALE LA PICIORUL STÂNCII PE CARE SE REFUGIASERĂ ALONA ŞI TAROO.

AROK A MAI ÎNFRUNTAT „BAGHAE" FĂRĂ ARMĂ. LE RUPE ŞIRA SPINĂRII!
RAHAN VA ÎNCERCA SĂ FACĂ LA FEL CA AROK.
FIUL VREMURILOR SĂLBATICE ERA PREA MODEST. ŞI EL PUTEA SĂ ÎNVINGĂ O FIARĂ SĂLBATICĂ FĂRĂ ARMĂ.
DAR RAHAN AR PREFERA SĂ AIBĂ CUŢITUL DIN FILDEŞ!
CEI DOI BĂRBAŢI SE GHEMUIRĂ, AŞTEPTÂND MOMENTUL SĂ ATACE. LA TREIZECI DE PAŞI DE EI, FELINELE SE CONCENTRAU DOAR ASUPRA CELOR DE PE STÂNCĂ.
RAAAHAA
APOI, STRIGĂTUL DE LUPTĂ AL LUI RAHAN LE OBLIGĂ SĂ SE ÎNTOARCĂ SPRE EL.
ŞI ÎNCEPU CEA MAI CRUNTĂ, CEA MAI SĂLBATICĂ ÎNCLEŞTARE! TAROO SE AVÂNTĂ ŞI EL, ÎNCURAJAT DE ACEST AJUTOR NEAŞTEPTAT.

ALONA URMĂREA ÎNGRIJORATĂ DERULAREA CUMPLITEI ÎNFRUNTĂRI... VĂZU PRIMA SĂLBĂTICIUNE PRĂBUŞINDU-SE SUB LOVITURILE LUI TAROO.
DAR ÎL VĂZU ŞI PE RAHAN CARE, CĂLARE PE O „BAGHAE" DEZLĂNŢUITĂ, ÎNCERCA SĂ-I RUPĂ VERTEBRELE GÂTULUI.
RAAAHAR
CRAC
AROK, ÎNTR-O POZIŢIE PRIMEJDIOASĂ, SE ZBĂTEA CU ÎNVERŞUNARE.
AROK E ÎN PERICOL! AJUTĂ-L, TAROO! AJUTĂ-L!
DAR TÂNĂRUL VÂNĂTOR, FĂRĂ SĂ FI AUZIT ÎNDEMNUL ALONEI, SE ŞI REPEZISE, CU CUŢITUL DIN FILDEŞ ÎN MÂNĂ.
DUPĂ UN MOMENT, CELE TREI ANIMALE ZĂCEAU LA PICIOARELE VÂNĂTORILOR ISTOVIŢI. UNIŢI DE LUPTA COMUNĂ, TOŢI TREI ÎŞI ZÂMBEAU PRIETENOS.

DAR AROK I-A VENIT ÎN AJUTOR LUI TAROO!
AROK NU VA UITA CĂ TAROO I-A SALVAT VIAŢA!
DAR CUM A GĂSIT-O TAROO PE ALONA?
VENEAM DESEORI PE STÂNCA ASTA SĂ PRIVIM RÂUL...
ŞI ŞTIAM CĂ VA VENI AICI! ŞI A VENIT!
TÂNĂRUL O ÎMBRĂŢIŞĂ CU TANDREŢE PE TÂNĂRA FEMEIE.
RAHAN A AVUT DREPTATE: CU TAROO VA TRĂI FERICITĂ ALONA! DA, „CELE CARE MERG ÎN PICIOARE" AU DREPTUL SĂ-ŞI ALEAGĂ SOARTA!
MULŢUMIT, FIUL LUI CRAÔ ÎŞI LUĂ CUŢITUL, RĂMAS ÎNFIPT ÎN COASTELE FIAREI SĂLBATICE.
ÎMPOTRIVINDU-SE CU MULT CURAJ RÂNDUIELII CLANULUI...

ALONA A DAT UN EXEMPLU SURORILOR EI! SPER CA EL SĂ FIE URMAT!
VA FI, RAHAN! AI NOŞTRI S-AU TEMUT MULT PENTRU VIAŢA ALONEI!
ATUNCI, RAHAN POATE SĂ-ŞI VADĂ DE DRUM.
NU, FRATE, ÎŢI DATORĂM MULT.
TOŢI TREI. RĂMÂI CU NOI UN TIMP!
ÎN ACELE TIMPURI PLINE DE SĂLBĂTICIE, CÂND TOTUL ERA DOAR O LUPTĂ PENTRU SUPRAVIEŢUIRE, FRĂŢIA „CELOR CARE MERG ÎN PICIOARE" ERA CEL MAI FRUMOS LUCRU.
DE ACEEA, FIUL LUI CRAÔ SE ÎNVOI SĂ POPOSEASCĂ O VREME ÎN MIJLOCUL CLANULUI. ÎN TIMP CE COBORAU COLINA, ÎN LUMINA APUSULUI DE SOARE, RAHAN ŞI AROK PĂREAU CĂ ÎNSOŢESC TÂNĂRA PERECHE SPRE FERICIRE...

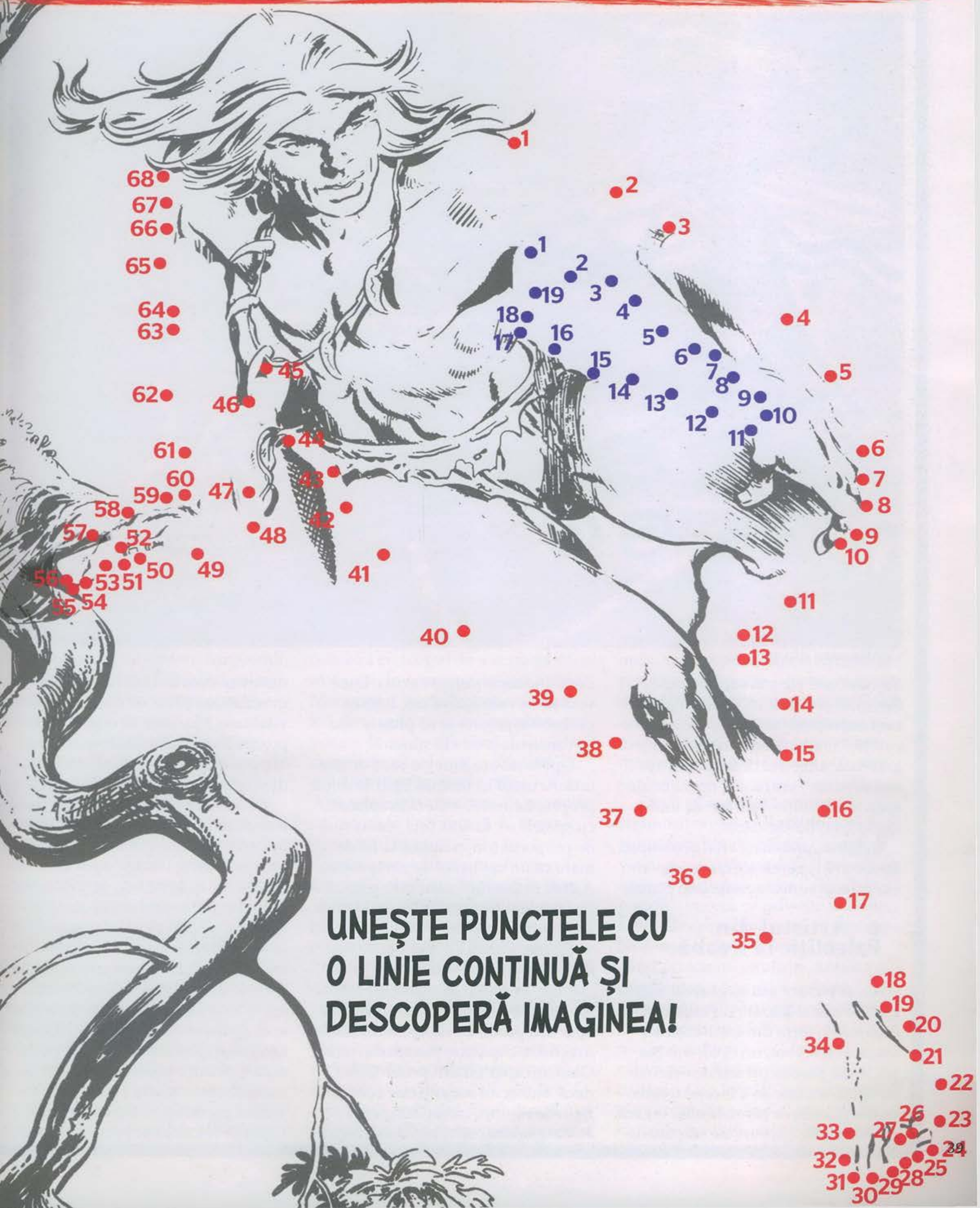

UNEȘTE PUNCTELE CU O LINIE CONTINUĂ ȘI DESCOPERĂ IMAGINEA!

Picturile din peştera Blombos (Africa de Sud) sunt decorate cu modele roşii complexe care demonstrează faptul că primii Homo Sapiens erau capabili să creeze artă

Continuare din pag. 18

Lascaux este plasată sub semnul Bivolului și Calului. Deseori, figurile sunt suprapuse: fără să-i pese de ceea ce a executat predecesorul lui, artistul gravează subiectul deasupra, și așa mai departe. Pentru noi, opera finală apare ca o mulțime de mii de linii foarte greu de descifrat.

În sfârșit, artiștii nu erau preocupați de decor: în operele lor nu descoperim nici cel mai sumar peisaj, nicio plantă.

Artistul din Paleolitic la treabă

Ca să picteze sau să graveze într-o grotă, artistul folosea un mijloc de iluminat: o torță din lemn rășinos sau, mai frecvent, un opaiț din piatră, în care ardea un seu de origine animală. Înainte de a începe treaba, omul nu netezea peretele ales; nu era preocupat de curburi, de crăpături, decât în foarte puține cazuri. Dacă voia să lucreze foarte sus, folosea probabil o prăjină ca să picteze sau își construia o schelă sumară.

Opera nu are linie de bază orizontală. Artistul își orienta figurile după propria fantezie — cu fața, aplecate, cu spatele —, fără să țină seama nici de proporții (un mamut e la fel de mare ca un cal!), nici de perspectivă. Astfel, în desenul unui cerb-gigant, picioarele din față se află unul lângă altul în același plan.

Fiecare animal — sau om — este desenat pentru el însuși, fără să fie „situat" în spațiu în raport cu celelalte. Aproape întotdeauna, animalele apar din profil, cu excepția coarnelor, urechilor, copitelor, pictate din față. Oamenii apar tot din profil. Chiar dacă subiectul nu este clar compus, figurile nu sunt niciodată inerte. Finite sau doar schițate, detaliate sau desenate doar în linii mari, ele sunt întotdeauna pline de dinamism și de vitalitate. Mișcarea se exprimă prin poziția membrelor, înclinația corpului, poziția capului: rezultatul atitudinilor este deseori impresionant.

Se observă utilizarea a trei tehnici: basorelieful, gravura, pictura. Deseori, artistul combină două tehnici: își gravează fin subiectul, apoi îl pictează. Specialiștii cred că, pentru gravura fină și puțin profundă, omul folosea o aşchie din piatră. Pentru liniile late și grosiere, avea la dispoziție un fel de sulă. Pentru basoreliefuri erau folosite dălți (din piatră, evident) și aşchii din piatră. Cât privește argila, aceasta nu era frământată, ci decupată, așadar, prelucrată nu ca o pastă, ci ca o piatră moale. De unde își lua culorile pictorul din Paleolitic? El utiliza pigmenți minerali naturali. Culorile folosite sunt ocru și diferite

nuanțe de roșu, galben, maroniu-roșcat, brun, brun-închis și negru. Nuanțele de roșu și maroniu sunt mai des folosite decât cele de galben. Ocrul se găsește în stare naturală, dar poate fi obținut arzând galben sau maroniu. Negrul se obținea din oxizi de magneziu.

Este posibil ca omul din Paleolitic să se fi folosit de coloranți negri proveniți din cărbune de lemn, din funingine etc. Dar nu s-ar fi conservat atât de bine ca negrul de magneziu.

Coloranții erau folosiți sub formă de pastă sau de vopsea lichidă. Artistul aplica vopseaua cu degetele (astfel, argila roșiatică pare a fi fost întotdeauna utilizată cu degetul), cu un fel de perie sau tampon, sau — cred specialiștii în preistorie — cu pulverizatorul! (oase goale pe dinăuntru pe post de pulverizator). Dar artistul cunoștea și tehnica șablonului. Astfel, mâna se numără printre motivele cele mai frecvente ale artei rupestre: această temă este omniprezentă în grota din Gargas. Amprentele puteau fi negative sau pozitive. Pentru a obține o amprentă negativă, pictorul picta în jurul mâinii sale sprijinite pe stâncă, astfel încât apărea ca un șablon. Amprenta pozitivă era obținută ungând palma cu un strat gros de vopsea și aplicând-o apoi pe perete.

Așadar, când își alegea subiectul, pictorul îi trasa contururile cu ajutorul coloranților: negru, roșu sau galben. În funcție de personalitatea artistului, contururile apar clare, sau vagi, sau punctate. În unele opere foarte atent executate, detaliile și conturul sunt apoi puse în valoare prin linii negre și hașuri.

De ce artă parietală?

Cum se explică faptul că niște oameni care supraviețuiau doar grație vânătorii și foloseau numai unelte din piatră — într-un fel, niște barbari — au putut realiza opere atât de frumoase? Când s-au descoperit picturile rupestre, la sfârșitul secolului al XIX-lea, oamenii de știință au explicat aceste opere prin nevoia profundă a omului de a se exprima prin artă, de a crea, indiferent de modul lui de viață. Alții au văzut la om dorința de a decora locul unde trăiește, creând un cadru plăcut. Această explicație este însă prea simplistă. Într-adevăr, dacă ar fi fost vorba despre înfrumusețare, de ce pictau, uneori, artiștii în colțuri inaccesibile? De ce reprezentau cel mai adesea animale comestibile? În sfârșit, nu știm nici măcar care era utilizarea exactă pe care omul o dădea acestor grote. În ce măsură locuia în ele? Depozita acolo obiecte? Se temea să intre în ele, sau le explora fără reținere? Intra acolo doar ca să picteze sau să graveze, sau avea alte motive și profita ca să decoreze pereții?

Indiferent de motiv, mulți specialiști au renunțat repede la această primă idee, considerând că arta parietală avea scopuri magice. Dacă oamenii reprezentau cu atâta constanță unele specii de animale, însemna că aveau nevoie de ele pentru a supraviețui și credeau că, în acest fel, desenul le sporea numărul sau facilita capturarea acestor animale. Când reprezentau mari carnivore, o făceau cu scopul de a le putea vâna mai ușor. În acest caz, în grota din Montespan, au fost găsiți cai și un leu din argilă, prezentând găuri provocate de sulițe sau lănci. Era vorba despre un ritual magic, așa cum îl practică și astăzi unele triburi din Africa neagră: imaginea dușmanului era lovită în speranța că va fi atins dușmanul însuși.

În reprezentarea unor ființe omenești, unii au văzut vrăjitori, spirite sau vânători deghizați, probabil ca să înșele prada. De ce unele picturi și gravuri au fost retușate? Probabil pentru că ritualurile magice constau în trasarea de noi figuri cu fiecare nouă ocazie. Pictatul și gravatul constituiau esența ritualului: pictorul nu mai era un artist, ci un vrăjitor. În aceste opere ar putea să existe și un început de gândire religioasă: animalul desenat ar fi fost totemul, așadar protectorul și ghidul oamenilor dependenți de el. Pentru abatele Breuil (specialist în preistorie, cu o contribuție esențială la studiul artei paleolitice), grotele ornate erau niște sanctuare, „unde, cu mii de ani în urmă, s-au derulat ceremonii sacre".

Pentru a-și elabora teoriile, acești autori s-au inspirat în parte din practicile magice ale popoarelor primitive care trăiesc și astăzi. În schimb, cercetătorii actuali refuză orice comparație cu primitivii. Într- adevăr, dacă, la interval de milenii, niște popoare trăiesc în același fel din vânătoare și culesul fructelor, asta nu înseamnă că și celelalte caracteristici ale civilizației lor sunt asemănătoare. După părerea unor specialiști precum A. Leroi-Gourhan și Laming, explicația trebuie căutată în însăși arta paleolitică. Înfruntarea se dă astfel între susținătorii teoriilor „clasice" și cei ai teoriilor „moderne".

Pentru moderni, arta paleolitică este reflexul unui ansamblu foarte complex de credințe și de practici. Ea apare ca o artă în întregime simbolică. Cele mai multe animale și semne, pictate sau gravate, reprezintă fie feminitatea, fie masculinitatea. Femeia, care asigură supraviețuirea și perpetuarea speciei umane, ar ocupa un loc central în arta parietală. Calul îndeosebi ar corespunde unui element feminin, în timp ce principiul masculin ar fi reprezentat prin alte simboluri, de exemplu, bizonul.

După părerea lui Laming, strămoșii noștri ar fi văzut în principiul feminin nu numai o sursă de viață, ci și „legătura care îi unește pe oameni de lumea animalelor și de natură". În ceea ce privește mâinile, Leroi-Gourhan opinează că este vorba despre mâini de femei, simbolizând principiul feminin. Aceasta este interpretarea autorilor moderni, dată cel puțin unei părți din arta parietală. (Nu toate lucrările sunt publicate, nici măcar terminate.) În urmă cu câțiva ani, a fost emisă o alt idee: oamenii care locuiau într-o o grotă ar fi încercat, decorând-o, să o personalizeze, să arate că era proprietatea

unui grup și să-i impresioneze pe eventualii intruși. De ce nu? Animalele nu-și marchează teritoriul? Totuși, în unele cazuri, urmele descoperite în josul gravurilor și picturilor sugerează că activitatea în interiorul părților decorate nu consta în cioplirea silexului sau consumatul cărnii animale, ca în spațiile de locuit normale (de altfel, picturile nu sunt afumate: niciun foc a fost aprins sub ele). Într-o grotă din Dordogne, chiar a fost observat, sub decorații, numeroase urme de picioare de copii. Oare acolo aveau loc ceremonii de inițiere, un fel de botezuri, pentru a deveni adulți? Poate.

În realitate, știm încă puține lucruri despre motivele care l-au făcut pe omul din Paleolitic să picteze, să graveze sau să sculpteze pe pereții stâncilor. Această artă poate fi rezultatul unor numeroase preocupări. Unele reprezentări de la baza pereților peşterilor ar fi opera unor copii; altele ar fi fost utilizate cu ocazia unor ceremonialuri magice (compoziții pline de găuri); altele ar fi fost situate în locuri deosebit de vizibile ca să placă (basoreliefuri în aer liber); altele ar fi servit la ilustrarea unor tradiții sau credințe. În sfârșit, multe au o rațiune pe care încă nu o înțelegem.

D. HENRY

Arta sahariană

Între sfârșitul Paleoliticului și Neolitic s-a scurs o lungă perioadă de timp. Clima s-a schimbat treptat, modificând viața oamenilor.

Sahara muntoasă (Hoggar, Tassilli, Tibesti, Fezzan) ne oferă o prețioasă mărturie: gravuri și picturi, perfect conservate pe pereții stâncoși. Ele reprezintă animale dispărute, marea antilopă-vacă sau specii care nu mai trăiesc în aceste regiuni: elefanți, girafe, rinoceri. Ele dovedesc că, pe vremuri, în Sahara existau cursuri de apă și mlaștini, iar clima trebuie să fi fost apropiată de cea din savanele actuale. Alte gravuri reprezintă animale domestice, boi și capre. Într-adevăr, se pare că populația primitivă de

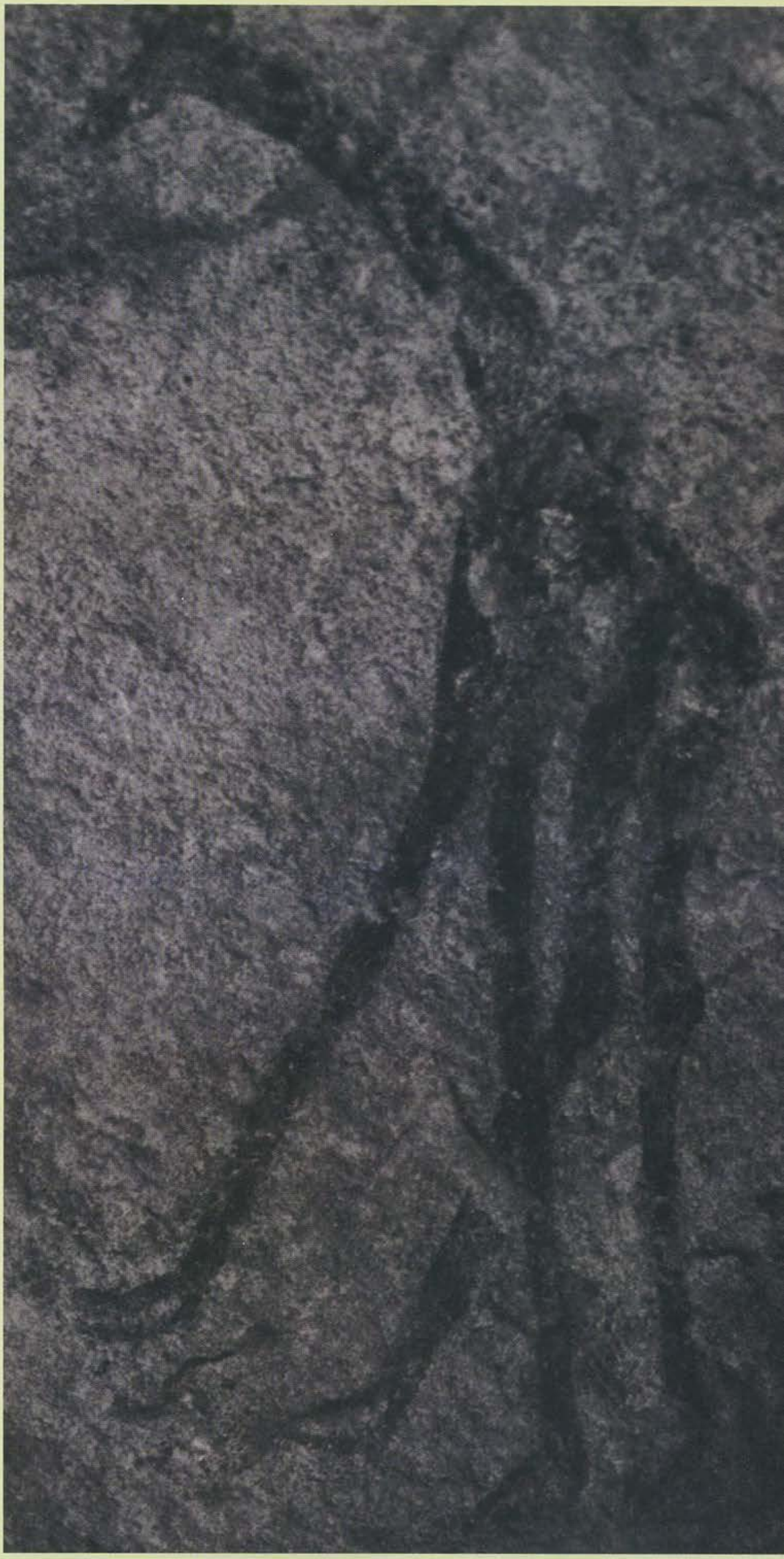

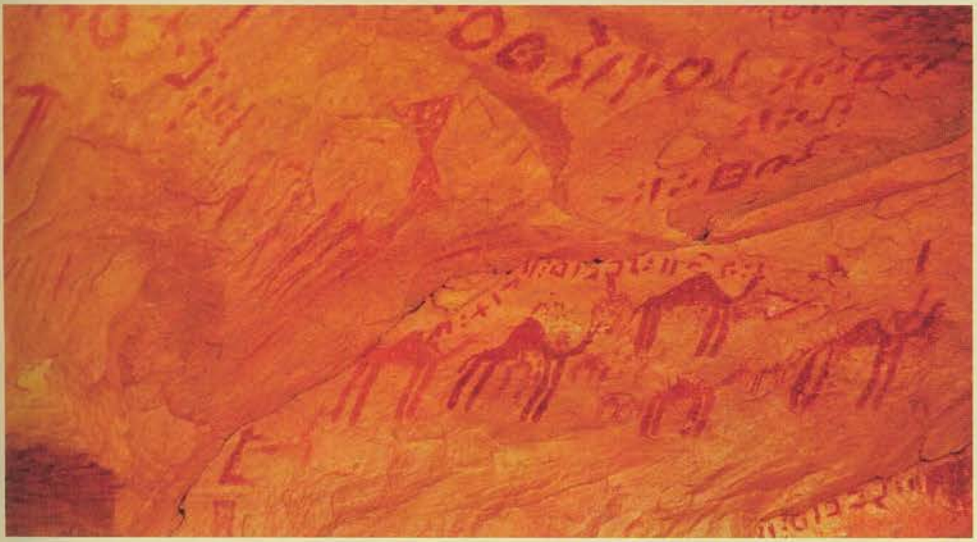

vânători s-a succedat unor populații de păstori; câteva picturi policrome din Tassilli reprezintă păstori cu turmele lor. Gravurile și picturile cu cai sunt și mai recente.

De curând, depozitele cele mai vechi ale civilizației neolitice din Tassilli, în situl Sefer, au fost datate la 5.000 de ani înainte de Hristos. Prin urmare, operele de artă parietală au suportat intemperii 7.000 de ani ca să ajungă până la noi.

Citiți despre acest subiect în cartea lui Henri Lothe, „Frescele din Tassilli", Editura Meridiane, 1966.

Evoluția artei paleolitice

Grota din Lascaux reprezintă, în mod vizibil, apogeul artei paleolitice. Picturile sale ar data de 15.515 ani, cu o eroare de 900 de ani, ceea ce corespunde unei perioade numite Magdalenian.

Abatele Breuil a fost primul care a clasat descoperirile de artă parietală într-o ordine cronologică. El a fixat două mari perioade: Aurignacian (acum împărțit în Perigordian și Solutrean) și Magdalenian.

Arheologa franceză Annette Laming Empéraire propune trei etape în descrierea evoluției artei paleolitice:

1. Grupul arhaic din Aurignacian (amprentele de mâini sunt negative, conturile de animale, grosier gravate, picturile sunt rar conservate).
2. O perioadă de tranziție: picturile și gravurile se caracterizează esențialmente prin perspectiva deformată a coarnelor și copitelor.
3. Magdalenianul superior: picturile, policrome, pot să atingă proporții monumentale; coarnele și copitele sunt normal reprezentate; picturile nu se suprapun; relativ bine conservate, sunt ușor de datat.

Totuși, arta paleolitică s-a dezvoltat oare treptat? Ne putem îndoi, când constatăm marea diversitatea de opere. Ideea unui singur fir conducător care, pornind de la opere naive, ar fi dus, puțin câte puțin, în cursul mileniilor, la opere din ce în ce mai elaborate, nu ține cont nici de diferențele de tradiții și de tehnici, nici de diversitatea frapantă a acestei arte.

Variabilitate extremă a artei parietale prezintă un mare număr de enigme care încă nu și-au primit răspunsul.

Amprentele palmare sunt reprezentări umane ale artei rupestre din Epoca de Piatră

ANIMALUL MAGIC
FIUL LUI CRAÔ OBSERVA DIN ZORI ACEL CLAN CĂRUIA ÎI DESCOPERISE GROTA.
RAHAN N-A MÂNCAT NIMIC DE TREI ZILE! OARE VA FI PRIMIT BINE?
AŞTEPTĂ PRUDENT PLECAREA VÂNĂTORILOR CA SĂ IASĂ DIN ASCUNZĂTOARE.
„CELE CARE MERG ÎN PICIOARE" SUNT DESEORI MAI GENEROASE DECÂT BĂRBAŢII LOR.
APARIŢIA LUI A FOST ÎNTÂMPINATĂ CU STRIGĂTE DE UIMIRE.
CINE EŞTI TU, OMULE? CE CAUŢI PE TERITORIUL TRIBULUI?

SUNT RAHAN, FIUL LUI CRAÔ, PRIETENUL „CELOR CARE MERG ÎN PICIOARE". RAHAN N-A AVUT NOROC LA VÂNĂTOARE ŞI-I E FOAME.
FEMEILE SE UITARĂ UNA LA ALTA, ÎNGRIJORATE.
ZEII VÂNĂTORII NE-AU PĂRĂSIT ŞI PE NOI.
NE-A MAI RĂMAS DOAR BUCATA ASTA MICĂ DE CARNE!
LUI RAHAN ÎI E FOAME, DĂ-I-O LUI!
NU! DE CE SĂ-I DĂM CARNEA CLANULUI ACESTUI „DUŞMAN"? BĂRBAŢII NE VOR PEDEPSI PENTRU CRIMA ASTA... PE BUNĂ DREPTATE!
FEMEIA CARE VORBISE SE UITA CU URĂ LA RAHAN. DAR CELELALTE FEMEI PĂREAU A-I FI POTRIVNICE.
EŞTI REA, LHEITA! AI O INIMĂ MAI MICĂ DECÂT A UNUI ŞARPE!
ŞILK ARE DREPTATE! SĂ-I DĂM ACEASTĂ BUCATĂ DE CARNE LUI RAHAN!

RAHAN LE MULŢUMEŞTE SURORILOR SALE! DUPĂ CE-ŞI VA RECĂPĂTA FORŢELE, RAHAN VA VÂNA PENTRU CLANUL LOR.
ÎN TIMP CE MUŞCA DIN BUCATA DE CARNE, RAHAN FĂCUSE CÂŢIVA PAŞI ÎN GROTĂ. ACEASTA ERA MARE ŞI ADÂNCĂ.
SĂ NU MERGI MAI DEPARTE, RAHAN! DOAR VÂNĂTORII NOŞTRI AU VOIE!
RAHAN NU E ŞI EL VÂNĂTOR?
RAHAN NU ŢINU CONT DE CE-I SPUSESE LHEITA ŞI, DUPĂ ALŢI CÂŢIVA PAŞI, RĂMASE ŢINTUIT LOCULUI DE UIMIRE.
OOOO! CE-I ASTA?
LUCRURI CIUDATE SE VEDEAU PE STÂNCA NETEDĂ. RAHAN RECUNOŞTEA SILUETELE ACELOR ANIMALE. NUMAI CĂ ELE ERAU PLATE, LIPITE DE GRANIT.

FIUL VREMURILOR SĂLBATICE NU CUNOŞTEA MULTE DINTRE CREDINŢELE, SUPERSTIŢIILE ŞI OBICEIURILE TRIBURILOR...
UN ANIMAL PICTAT!
ŞI NICI NU-I TRECUSE VREODATĂ PRIN MINE CĂ NIŞTE OAMENI AR FI ÎN STARE SĂ ÎNFĂŢIŞEZE ANIMALE PE STÂNCĂ.
UN ANIMAL PICTAT!
MURMURA ACESTE CUVINTE, PLIMBÂNDU-ŞI DEGETELE PE LINIA ROŞIE.
TREBUIE SĂ PLECI, RAHAN. ACUM SE ÎNTORC VÂNĂTORII!
PREA TÂRZIU! ÎI AUD VENIND!
LHEITA CEA REA CHICOTISE CU DUŞMĂNIE.
NU MAI AI TIMP SĂ FUGI, RAHAN! HA! HA! HA! HA!
BĂRBAŢII CLANULUI ÎŞI FĂCURĂ APARIŢIA ŞI RAHAN AUZI STRIGĂTELE PUTERNICE ALE VÂNĂTORILOR SUPĂRAŢI.

RAHAN NU VA FUGI! SĂ SE ASCUNDĂ ÎN GROTĂ ŞI SĂ AŞTEPTE MOMENTUL POTRIVIT SĂ SE FURIŞEZE AFARĂ!
NU-I DREPT SĂ-I LĂSĂM PE AI NOŞTRI SĂ-ŞI VERSE FURIA PE ACEST OM!
TOATE FEMEILE ÎI DĂDURĂ DREPTATE, MAI PUŢIN LHEITA.
TRĂDAŢI CLANUL!
NU, LHEITA, ŞI SPERĂM CA TU SĂ NU NE TRĂDEZI PE NOI!
CÂND VÂNĂTORII INTRARĂ ÎN GROTĂ, RAHAN SE ASCUNSESE ÎN ADÂNCUL EI, ÎN ÎNTUNERIC.
N-AU VÂNAT NIMIC ŞI SUNT FOARTE FURIOŞI.
DACĂ DAU DE RAHAN, SE VOR RĂZBUNA PE EL!
CĂPETENIA CLANULUI STRIGA CU ASPRIME LA FEMEI.

ZEII AU UITAT DE CLANUL NOSTRU DEŞI NE FĂGĂDUISERĂ AJUTORUL! NU TREBUIE SĂ MAI UCIDEM BIVOLUL AŞA...
?!?
ŞI CĂPETENIA SE AŞEZĂ ÎN FAŢA PERETELUI, ÎNCORDĂ ARCUL ŞI ŢINTI... „ANIMALUL PICTAT"!
SĂGEATA RICOŞĂ DIN PERETE...
AM NIMERIT BIVOLUL! L-AM NIMERIT! ZEII NE FAC O NOUĂ PROMISIUNE!
ZBANGGG!
RAHAN ÎŞI ŢINEA RĂSUFLAREA. ACUM ÎNŢELEGEA MAI BINE SEMNIFICAŢIA „ANIMALULUI PICTAT".
CIUDATĂ CREDINŢĂ!
CRED CĂ DACĂ NIMERESC „ANIMALUL PICTAT", ZEUL VÂNĂTORII LE VA ADUCE ÎN BĂTAIA SĂGEŢII UN ANIMAL ÎN CARNE ŞI OASE!

CĂPETENIA CLANULUI ÎŞI RECĂPĂTĂ BUNA DISPOZIŢIE.
FIINDCĂ MÂINE VOM AVEA NOROC LA VÂNĂTOARE, DĂ-MI ULTIMA BUCATĂ DE CARNE, FEMEIE!
ĂĂĂ... ĂĂĂ... NE-A FOST FOARTE FOAME... AM... AM ÎMPĂRŢIT-O ÎNTRE NOI.
?!?!
ŞLIK MINTE! ŞI CELELALTE LA FEL! AU DAT CARNEA UNUI DUŞMAN!
IAR ACEST DUŞMAN E ACOLO, ÎN FUNDUL GROTEI!
RAHAN STRÂNSE ÎNTRE DEGETE MÂNERUL CUŢITULUI DE FILDEŞ...
...DAR ÎI DĂDU REPEDE DRUMUL.
NU! RAHAN NU VREA SĂ-I OMOARE PE „CEI CARE MERG ÎN PICIOARE"!

AGITÂND ŢEPUŞE SAU SECURI, CÂŢIVA BĂRBAŢI SE AVÂNTARĂ... ÎL ZĂRIRĂ PE RAHAN.
MOARTE HOŢULUI DE CARNE!
LA MOARTE CU EL!
FIUL LUI CRAÔ NU VOIA SĂ UCIDĂ, DAR NICI SĂ FIE UCIS.
ŢEPUŞA SMULSĂ CELUI MAI APROPIAT BĂRBAT ÎL FERI DE O LOVITURĂ NĂPRASNICĂ...
...ŞI SECERĂ PICIOARELE UNUI AL TREILEA.
AH!
DAR VENEAU ALŢII, CĂRORA RAHAN NU AR FI PUTUT SĂ LE FACĂ FAŢĂ MULT TIMP.
UN ÎNTREG CLAN CONTRA UNUI SINGUR OM! OARE VÂNĂTORII CLANULUI SUNT MAI PUŢIN CURAJOŞI DECÂT FEMEILE LOR?

URMĂ O ÎNCĂIERARE SĂLBATICĂ ŞI SCURTĂ. PICIOARELE LUI RAHAN RESPINGEAU ATACATORII ŞI PUMNII LUI LOVEAU CA NIŞTE MĂCIUCI.
DAR, ATACAT DIN TOATE PĂRŢILE, TRAS DE MÂINI ŞI DE PICIOARE, DISPĂRU SUB TRUPURILE LOR.
NU-L OMORÂŢI! NU UCIZI NICIODATĂ UN DUŞMAN CARE LUPTĂ AŞA DE BINE!
DUPĂ CÂTEVA MOMENTE.
DE CE-AI VENIT AICI DUPĂ BUCATA ACEEA DE CARNE, OMULE?
LUI RAHAN ÎI ERA FOAME!
IAR RAHAN A CREZUT ÎNTOTDEAUNA CĂ „CEI CARE MERG ÎN PICIOARE" ÎI SUNT FRAŢI ŞI CĂ TREBUIE SĂ SE AJUTE UNII PE ALŢII!
RAHAN E NEBUN! CONTEAZĂ DOAR BINELE CLANULUI! IAR RAHAN TREBUIE SĂ ÎNAPOIEZE CLANULUI NOSTRU CARNEA FURATĂ!

FEMEILE ASCULTAU ÎN TĂCERE. ŞILK IEŞI DIN RÂNDUL LOR.
RAHAN N-A FURAT. A CERUT ŞI NOI I-AM DAT CARNEA!
GURA, ŞILK! DACĂ RAHAN NU ÎNAPOIAZĂ CARNEA, TU ŞI CELELALTE FEMEI VEŢI PLĂTI PENTRU SLĂBICIUNEA FAŢĂ DE UN NECUNOSCUT!
RAHAN N-ARE NEVOIE DE AMENINŢĂRI CA SĂ-ŢI PLĂTEASCĂ DATORIA! VĂ VA ADUCE MÂINE MAI MULTĂ CARNE DECÂT A GĂSIT AICI!
AI FACE BINE SĂ-ŢI RESPECŢI ANGAJAMENTUL! ALTFEL, CHIAR DACĂ ZEII VÂNĂTORII SE ARATĂ BINEVOITORI, FEMEILE NU VOR PRIMI DE MÂNCARE ATÂTEA ZILE CÂTE DEGETE AM LA MÂINI!
LHEITA PROTESTĂ.
EU NU, HERK! EU NU! EU N-AM VRUT SĂ-L AJUTE PE DUŞMAN!
CE DACĂ! LE-AI LĂSAT, AŞA CĂ VEI PRIMI ACEEAŞI PEDEAPSĂ!

LHEITA SE UITĂ LA RAHAN CU URĂ.
EA BLESTEMĂ VENIREA LUI RAHAN. AR FI VRUT SĂ-L VADĂ MORT!
VREAU SĂ ŞTIU DACĂ ZEII TE VOR AJUTA SĂ-ŢI RESPECŢI ANGAJAMENTUL!
HERK, CĂPETENIA CLANULUI, ÎL ÎMPINSE PE RAHAN SPRE PERETELE UNDE FUSESE DESENAT „ANIMALUL PICTAT".
RAHAN NU CREDE ÎN ZEII VÂNĂTORII!
PENTRU RAHAN, ZEII VÂNĂTORII SUNT ŞIRETENIA, RĂBDAREA, REZISTENŢA, CURAJUL...
...ŞI CUŢITUL LUI!
VÂNĂTORII ÎL ASCULTASERĂ PE FIUL LUI CRAÔ CU UN FEL DE SPAIMĂ.

DACĂ LOVIŢI „ANIMALUL PICTAT" CU SĂGEŢILE NU ÎNSEAMNĂ CĂ **O SĂ GĂSIŢI VÂNATUL.**
ZEII NU-ŢI VOR IERTA ACESTE CUVINTE PROFANATOARE!
RAHAN E OBIŞNUIT SĂ SFIDEZE ZEII! PE CEL AL SOARELUI, CA ŞI PE CEI AI MARILOR RÂURI! PE CEL AL TUNETULUI, CA ŞI PE CEL AL FURTUNILOR!
E O PROSTIE SĂ LOVIŢI „ANIMALUL PICTAT"! DOAR DACĂ NU CUMVA VREŢI SĂ VĂ ARĂTAŢI ÎNDEMÂNAREA. AŞA!
RAHAN APUCĂ ŢEPUŞA UNUI VÂNĂTOR...
...ŞI O ARUNCĂ SPRE SILUETA ROŞIATICĂ.
OOOH! OOOH!
CLAC
VÂRFUL DE LEMN SE SFĂRÂMĂ DE STÂNCĂ EXACT ACOLO UNDE ERA OCHIUL „ANIMALUL PICTAT".

SAU AŞA!
RAHAN ÎNCORDĂ ACUM ARCUL LUAT DE LA HERK.
CLAK!
ALTE STRIGĂTE RĂSUNARĂ CÂND VÂRFUL DE SILEX AL SĂGEŢII SCRIJELI GRANITUL TOT ÎN LOCUL UNDE ERA OCHIUL ANIMALULUI.
ÎNDEMÂNAREA REMARCABILĂ A LUI RAHAN STÂRNI RESPECTUL VÂNĂTORILOR. CURÂND, NUMAI LHEITA ÎI MAI ARUNCA PRIVIRI DUŞMĂNOASE.
ÎL VOI OMORÎ CU MÂINILE MELE!
ÎN ZORI, BĂRBAŢII PORNIRĂ LA DRUM. RAHAN TREBUIA SĂ VÂNEZE SINGUR.
ŞI NU-ŢI UITA ANGAJAMENTUL, RAHAN! DACĂ VII FĂRĂ VÂNAT, FEMEILE VOR FI PEDEPSITE! ŞI VOR FI ŞI DACĂ NU TE MAI ÎNTORCI!

DA, RAHAN AR FI PUTUT SĂ NU SE MAI ÎNTOARCĂ LA ACEL CLAN SĂLBATIC..., AR FI PUTUT SĂ FUGĂ, SĂ PĂRĂSEASCĂ ACEL TERITORIU PENTRU TOTDEAUNA.
DAR ASTFEL DE GÂNDURI NU-I TRECEAU PRIN MINTE FIULUI LUI CRAÔ.
FEMEILE L-AU AJUTAT PE RAHAN. RAHAN LE VA AJUTA!
NATURA MAI AVEA ÎNCĂ MULTE SECRETE PENTRU EL, DAR NU ŞI VÂNĂTOAREA.
ŞTIA, DUPĂ O CRENGUŢĂ RUPTĂ, SĂ RECUNOASCĂ TRECEREA CELUI MAI DISCRET VÂNAT.
OOO! NOROCUL E DE PARTEA LUI RAHAN!
PENTRU PRIMA DATĂ, DUPĂ TREI ZILE LUNGI, DESCOPERISE URMELE A DOI MISTREŢI.

CONCENTRAT ASUPRA VÂNATULUI, NU SIMŢI PRIMEJDIA CARE SE ABĂTEA ASUPRA LUI.
ÎL VOI UCIDE! CÂND SE VA RIDICA, ÎL VOI UCIDE!
LHEITA ÎL URMĂRISE PE „DUŞMAN"... ÎL ÎNTREZĂREA, UNEORI, TÂRÂNDU-SE PRINTRE TUFIŞURILE DESE.
CÂND RAHAN SE RIDICĂ BRUSC, EA ÎNCORDĂ ARCUL... DAR NU AVU TIMP SĂ DEA DRUMUL SĂGEŢII, PENTRU CĂ RAHAN DISPĂRU DIN NOU.
RAHAN SE ARUNCĂ ASUPRA UNUI PUI DE MISTREŢ. ŞI LAMA DE FILDEŞ ÎL STRĂPUNSE.
STRIGĂTUL LUI VICTORIOS SE AMESTECĂ ÎNSĂ CU ZGOMOTUL MISTREŢULUI MARE CARE ÎL ATACA.

RAHAN ŞTIA CUM SĂ EVITE ACESTE ASALTURI. RĂMASE NEMIŞCAT, GATA SĂ LOVEASCĂ.
SE ROSTOGOLI ÎNTR-O PARTE DOAR CU O CLIPITĂ ÎNAINTE DE A FI SFÂŞIAT DE COLŢII ANIMALULUI.
MISTREŢUL ÎŞI CONTINUĂ ALERGAREA, DAR CUŢITUL DIN FILDEŞ ÎŞI FĂCUSE DEJA DATORIA!
CU COASTELE DESPICATE, ANIMALUL INTRA ÎN ACEA AGONIE INSUPORTABILĂ PENTRU FIUL LUI CRAÔ.
PE CÂND ÎI DĂDEA MISTREŢULUI LOVITURA DE GRAŢIE, LHEITA SLOBOZI SĂGEATA.
16

RAHAN AUZI ÎNSĂ ŞUIERATUL EI ŞI SE LĂSA ÎN JOS INSTINCTIV.
PROTEJAT DE SCUTUL DE CARNE, RAHAN ÎNTREZĂRI FEMEIA CARE CĂUTA A DOUA SĂGEATĂ.
LHEITA!
VÂJJJ!
SE NĂPUSTI ASUPRA EI FULGERĂTOR ŞI ÎI APUCĂ ARCUL ÎNAINTE DE A-L FI PUTUT ÎNCORDA.
LUI HERK NU I-AR PLĂCEA CE-AI FĂCUT, LHEITA!
POATE CHIAR TE-AR UCIDE PENTRU CĂ AI VRUT SĂ DOBORI UN VÂNĂTOR CINSTIT! CINE ŞTIE?
DA... M-AR UCIDE...
LHEITA ERA PALIDĂ. ÎI ERA TEAMĂ.
LHEITA NU VA MURI... DACĂ ACCEPTĂ PROPUNEREA LUI RAHAN!
HARŞT!

SOARELE STRĂLUCEA SUS PE CER CÂND RAHAN SE ÎNTOARSE LA GROTĂ. HERK ŞI VÂNĂTORII LUI AJUNSESERĂ DEJA ACOLO.
HA! HA! HA! FIUL LUI CRAÔ NU S-A DOVEDIT UN VÂNĂTOR MAI BUN CA NOI. ACUM VEDE CE ÎNSEAMNĂ SĂ SFIDEZI ZEII!
HERK SE CAM GRĂBEŞTE! RAHAN ŞI LHEITA AU VÂNAT ÎMPREUNĂ. ŞI UITE CE ADUC!
DIN PĂDURE IEŞEA, ÎNDOITĂ DE GREUTATE, LHEITA, CARE TRĂGEA DUPĂ EA O POVARĂ MULT PREA MARE.
CLANUL ÎNTREG STRIGĂ DE BUCURIE.
„SANGHAIA"! RAHAN A UCIS UN MARE SANGHAIA!
NU! LHEITA VÂNĂTORIŢA A OMORÂT SANGHAIA!

RAHAN NU O AJUTĂ PE LHEITA, CARE GÂFÂIA DIN GREU. NU ERA O PEDEAPSĂ MERITATĂ?
NICI O FEMEIE N-A UCIS UN SANGHAIA! LHEITA N-A PUTUT...
UITE DOVADA, HERK!
FIUL LUI CRAÔ ARĂTĂ SĂGEATA ÎNFIPTĂ ÎN GRUMAZUL ANIMALULUI, SĂGEATA CU CARE LHEITA TRĂSESE ÎN EL.
DAR HERK OBSERVĂ COASTELE DESPICATE ALE MISTREŢULUI.
ŞI RANA ASTA?
ĂĂĂ... RAHAN I-A DAT ULTIMA LOVITURĂ!
POATE CĂ HERK N-A CREZUT, DAR N-A SPUS NIMIC. *OAMENII* LUI TĂIAU DEJA VESELI ANIMALUL.
RAHAN ŞI-A PLĂTIT DATORIA. NU-I AŞA, HERK? **NU-I AŞA, LHEITA?**
LHEITA DĂDU DIN CAP. NU O DENUNŢASE CĂPETENIEI, RAHAN ÎŞI PLĂTISE DATORIA!

SFÎRŞITUL **EPISODULUI**

ÎNTEMEIETORUL CIVILIZAŢIEI

OMUL PREISTORIC

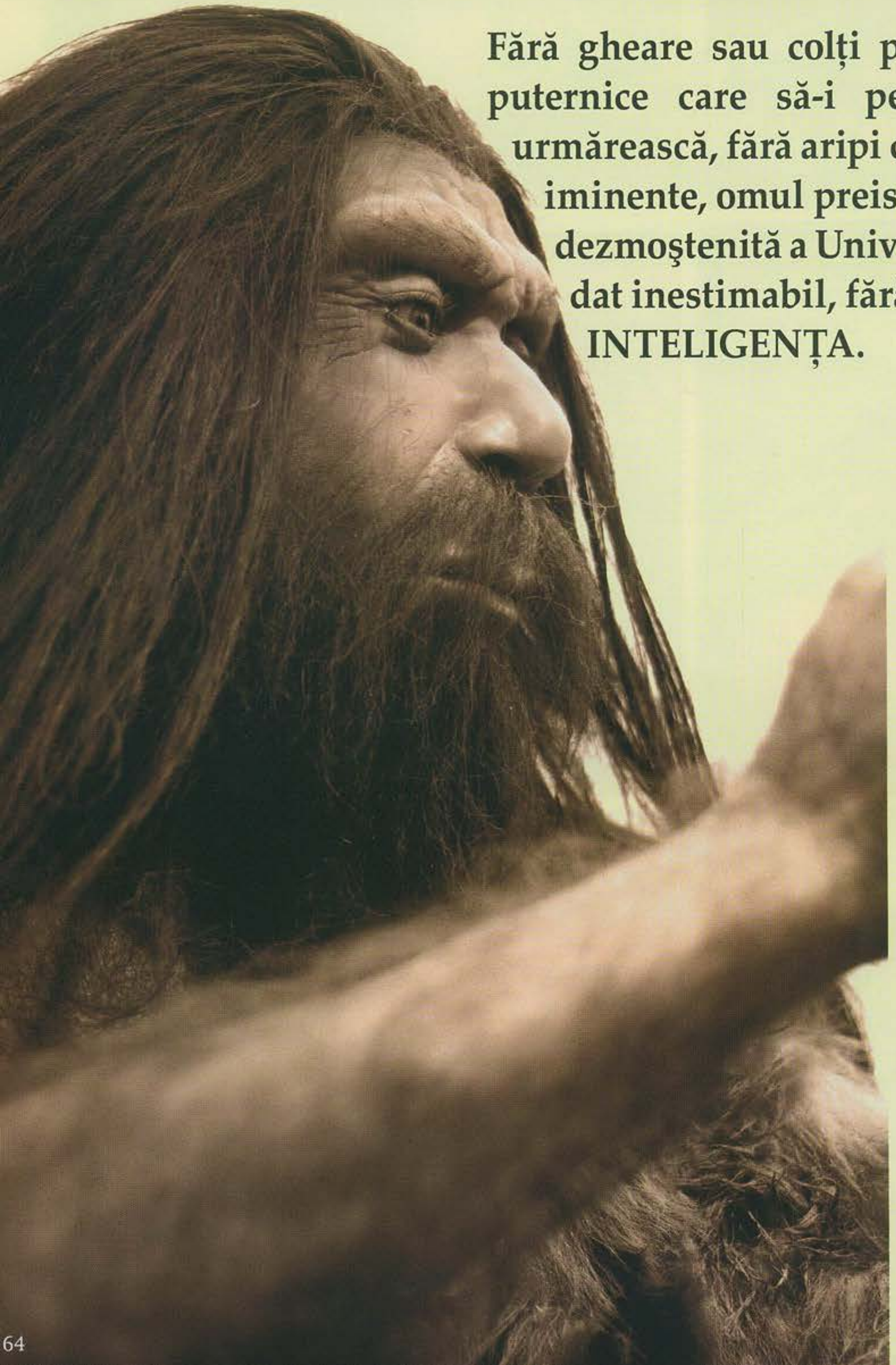

Fără gheare sau colţi pentru a ataca, fără labe puternice care să-i permită să fugă sau să urmărească, fără aripi care să-l scape de pericole iminente, omul preistoric era creatura cea mai dezmoştenită a Universului! Dar el poseda un dat inestimabil, fără egal în istoria omenirii: INTELIGENȚA.

De la originile sale, care datează de mai bine de un milion de ani, omul a făcut dovada unor facultăţi excepţionale, concretizate în invenţii geniale. Punând într-adevăr bazele civilizaţie noastre moderne, el a pus la punct CINCI mişcări industriale fundamentale (ciocănirea directă, ciocănirea prin intermediul unei dălţi, găurirea cu burghiul, cu ajutorul unui vârf, pilirea sau tăierea cu fierăstrăul. Fire inovatoare în arta vindecării, el a realizat cu succes operaţii (trepanarea craniului, de exemplu) demne de chirurgii actuali şi a elaborat metode medicale a căror influenţă este greu sesizabilă în erei nucleare.

Acestea fiind spuse, trebuie reţinut faptul că omul preistoric nu a fost un simplu cioplitor de cremene şi că, dacă a fost un vânător, el a fost în acelaşi timp un constructor, un meşteşugar, un doctor şi un artist.

Activităţile omului preistoric

Vânătoarea reprezintă activitatea tipică naturii sălbatice. Toate animalele carnivore o practică, unele fiind mai mult sau mai puţin înzestrate pentru

Reproducere a unei scene de vânătoare din preistorie

aceasta. Astfel calitățile omului nu sunt foarte evidente, întrucât el nu se poate compara cu ursul, leul sau chiar cu pisica sălbatică.

Însă acest lucru nu l-a împiedicat să devină cel mai redutabil gonaci al prăzii care a existat vreodată pe planeta nostră. El a înlocuit ghearele inexistente cu gheare din cremene, sub formă de țepușe de vânătoare, topoare, sulițe și, mai târziu (în epoca denumită „solutreană"), cu săgeți – gheare mai teribile decât cele ale fiarelor mari pentru că zburau, traversau spațiul, oferindu-i omului membre nemăsurate.

De unde au învățat strămoșii noștri să lanseze aceste proiectile? De la maimuțe, consideră unii autori. „Este o zi specială", a scris Edmond Haraucourt, autorul unui roman despre preistorie, „cea în care prima mână a aruncat prima piatră! Tot geniul timpurilor viitoare capătă putere prin acest act; lumea este cucerită a priori.

Din această nouă găselniță cei cu două mâini vor trage învățăminte pe care ființele cu patru labe nu le vor realiza niciodată; nicio specie, în afară de a sa, nu va concepe posibilitățile latente ale acestui gest: să lovești departe. Înaintea lui, o maimuță a putut să arunce o piatră fără ca lansarea acestui proiectil să fie un pericol pentru Univers. De acum, lucrurile vor merge altfel. Pentru că omul are creier!"

Vânătoarea și creșterea animalelor

Omul nu s-a mulțumit numai să arunce pietre sau sulițe: el a conceput capcane. Săpând gropi, el a creat un pământ nesigur sub pașii giganților acelei lumi. Nici chiar mamutul nu mai era în siguranță. Turme întregi au căzut victime capcanelor ascunse sub frunziș. Omul a învățat imediat toate vicleșugurile vânătorului și le-a folosit pentru a face turme din prăzile sale. Folosind focul pentru a hăitui animalele, ducându-le spre câmpuri închise, omul a pus mâna pe resurse importante, trecând de la vânătoare la creșterea și înmulțirea animalelor.

Lumea primitivă: evoluție în jurul focului sacru

Vânătoarea, completată de posesia focului, a contribuit mult la dezvoltarea facultăților afective ale strămoșilor noștri și, mai mult, la întărirea instinctelor sociale. De la bun început ei au înțeles că, în lupta zilnică pentru supraviețuire, în unire stă puterea.

Pe de altă parte, trăind în comun în jurul focului, întreținut cu o grijă religioasă (în cel mai literal înțeles al cuvântului), împărțind noapte și zi izbânzile și necazurile, oamenii primitivi de la începutul cuaternarului au căpătat obiceiul de a se cunoaște și de a se ajuta între ei la îndeletnicirile mărunte, dar și în împrejurări importante.

Astfel, ei și-au perfecționat instrumentul esențial în stabilirea relațiilor, limbajul, care, devenind articulat, constituia adevăratul și poate unicul caracter distinctiv al omului în cadrul regnului animal.

Vatra focului a fost leagănul societății omenești, flacără binefăcătoare prin care umanitatea s-a ridicat spre progresul civilizației.

Chiar dacă noi nu-l mai adorăm ca pe un zeu, așa cum o făceau oamenii primitivi, trebuie să-i fim recunoscători pentru că fără vatră, adică fără foc, nu am fi existat.

DIN NUMĂRUL URMĂTOR

RÂSUL LUI TANAKA

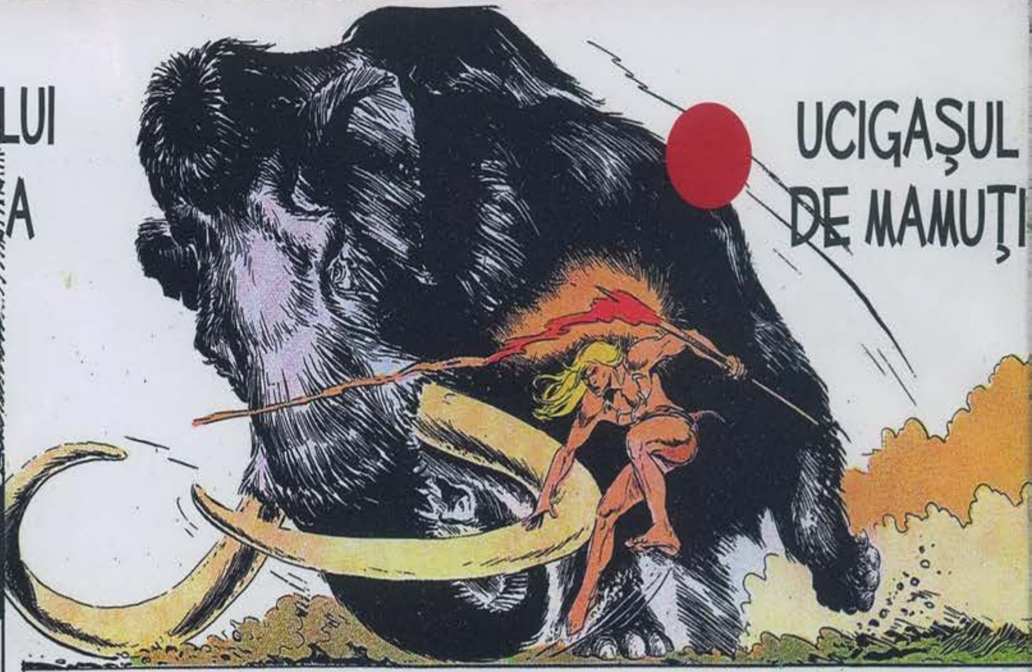

UCIGAŞUL DE MAMUŢI

POPULAŢIA MASAI – TRIBUL PIERDUT AL LUI IUDA

COAMELE-LUNGI

JOC

DESCOPERĂ DIFERENŢELE DINTRE CELE DOUĂ IMAGINI!

În acele vremuri sălbatice, femeile jucau uneori un rol mai important decât bărbații... Iar Rahan avea să constate că „cele ce merg în picioare“ sunt câteodată mai de temut decât frații lui...

BIBLIOTECA adevărul

5 948489 140457 03